

Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης
(ΘΙΣΤΕ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Σύνολο μαθημάτων: 40 (24 επισκοπήσεις, 12 Διαλέξεις, 4 Σεμινάρια)

30 πιστωτικές μονάδες ανά εξάμηνο = 60 ανά έτος

240 πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου

Κάθε μάθημα του Α' και Β' έτους: 5 πιστωτικές μονάδες

1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες

1 Πρακτική Άσκηση: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Πτυχιακή Εργασία: 16 πιστωτικές μονάδες (=1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές

Μονάδες + 1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες)

ΠΕΔΙΑ

I. Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής (ΙΣΘΕΤΑ 001-499)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Σ=Σεμινάριο

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Κωδικοί:

Δ-ΙΣΘΕΤΑ 001-199

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001-099

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 100-199

Σ-ΙΣΘΕΤΑ 200-499

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 200-399

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 400-499

II. Φιλοσοφία της Τέχνης και Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΦΙΤΑΕ 500-999)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Σ=Σεμινάριο

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Κωδικοί:

Δ-ΦΙΤΑΕ 500-699

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 500-599

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 600-699

Σ-ΦΙΤΑΕ 700-999

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 700-899

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 900-999

Οι μοναδικοί κωδικοί του κάθε μαθήματος παραμένουν σε ισχύ, ενεργοποιημένοι ή μη, έως ότου εξαντληθούν.

A' και Β' έτος: 24 υποχρεωτικά μαθήματα

A' εξάμηνο

A1 Ιστορία της Τέχνης: εποπτική εισαγωγή (Συνδιδασκαλία)

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Εποπτική εισαγωγή στο σύνολο των περιόδων, ρευμάτων, κινημάτων και τάσεων της ιστορίας της τέχνης της Δύσης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας.

A2 Ιστορία της Αρχαίας Τέχνης (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τον 10ο αι. π.Χ. έως και τα τέλη του 1ου αι. π.Χ. αιώνα, κατά τη διάρκεια δηλαδή της διαμόρφωσης και ανάπτυξης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στον ανατολικομεσογειακό χώρο. Την περίοδο αυτή διαπιστώνεται η δημιουργία υψηλής ποιότητας τεχνών, κέντρο των οποίων ήταν ο άνθρωπος με τις ποικίλες δραστηριότητές του στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα της κοινωνίας στην οποία ζούσε. Η αρχαία ελληνική τέχνη εξέφρασε σταδιακά και ανά εποχή ιδανικά και αξίες που απηχούσαν τα εκάστοτε πολιτεύματα (αριστοκρατικό, τυραννικό, δημοκρατικό, μοναρχικό), αλλά και τη σχέση του ανθρώπου με τις λατρευόμενες θεότητες, ανθρωποκεντρικές επίσης. Στα μαθήματα εξετάζονται ανά εποχή οι βασικές κατηγορίες της αρχαίας ελληνικής τέχνης (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, αγγειογραφία και μικροτεχνία). Η επισκόπηση τελειώνει με την προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού με το ρωμαϊκό πολιτισμό και τη δημιουργία του λεγόμενου ελληνορωμαϊκού πολιτισμού.

A3 Ιστορία της Τέχνης της Μεσαιωνικής Ευρώπης

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση των εξελίξεων στην Ευρωπαϊκή τέχνη από τον 4^ο έως τον 14^ο αιώνα. Οι διαλέξεις μοιράζονται ανάμεσα στην τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας, τη Βυζαντινή τέχνη και την τέχνη της Μεσαιωνικής Δύσης, με ιδιαίτερη έμφαση στη μνημειακή ζωγραφική, τη γλυπτική και έργα μικροτεχνίας.

A4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 1: Αρχαιότητα – Νεότεροι χρόνοι (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα συνιστά επισκόπηση της ιστορίας της φιλοσοφίας μέσα από το πρίσμα της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών. Καλύπτονται εδώ οι ιστορικές περίοδοι της Αρχαιότητας, του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης, του 17^{ου} αιώνα και του Διαφωτισμού έως τα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, εκτίθενται διαδοχικά τα επιχειρήματα που αντλούνται από τα έργα

του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, της ελληνιστικής φιλοσοφίας (Στοά, Κήπος, Σκεπτικοί, Κυνικοί) και της ελληνορωμαϊκής παράδοσης, της φιλοσοφίας της Ύστερης Αρχαιότητας (Πλωτίνος, Αυγουστίνος), της ύστερης βυζαντινής και δυτικής χριστιανοσύνης, των αναγεννησιακών φιλοσόφων, λογίων και καλλιτεχνών, όπως και των φιλοσόφων που συνδέονται ποικιλοτρόπως με τα ρεύματα του ορθολογισμού, της εμπειριοκρατίας, του κριτικισμού και του υπερβατικού ιδεαλισμού. Η ιστορία αυτή, η οποία συσχετίζεται με τα ευρύτερα πολιτισμικά, καλλιτεχνικά και επιστημονικά συμφραζόμενα, επιδιώκει να αναδείξει τις παραμέτρους εκείνες που μας επιτρέπουν να προσδιορίσουμε με ακρίβεια τόσο τις έννοιες της τέχνης και της καλλιτεχνικής δραστηριότητας όσο και τον αντίκτυπό τους στη ζωή και τη σκέψη.

A5 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Ο στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις κυριότερες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνιστώσες που διαμορφώνουν τις ευρωπαϊκές εμπειρίες κατά τον 19^ο αιώνα. Ο σκοπός δεν είναι να παρουσιαστεί ένα σύνολο ιστοριών των επιμέρους χωρών της ευρωπαϊκής ηπείρου, αλλά η ταυτόχρονη πραγμάτευση των εξελίξεων που διαμόρφωσαν τον σύγχρονο κόσμο, έτσι ώστε οι φοιτητές να έχουν τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται τη σημασία των υπερεθνικών διαδικασιών, την εσωτερική διαφοροποίηση και την αλληλεπίδραση, την ενότητα αλλά και την ποικιλία των ευρωπαϊκών εμπειριών. Τα μαθήματα οργανώνονται θεματικά και γύρω από σημαντικές έννοιες κλειδιά, όπως κινήματα, επαναστάσεις, ρεύματα ιδεών, έθνος-κράτος, αυτοκρατορίες, κοινοβουλευτικά καθεστώτα, συνασπισμοί κρατών, διατηρώντας πάντα στον διανοητικό ορίζοντα την χρονική ακολουθία των φαινομένων.

A6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 1 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Έμφαση δίνεται στην αγγλική ορολογία της τέχνης μέσα από την προσέγγιση επιστημονικών κειμένων. Εστιάζουμε στις ιδιαιτερότητες του δοκιμακού λόγου και σε όρους-κλειδιά απαραίτητους για την κατανόηση του ακαδημαϊκού τρόπου γραφής.

B' εξάμηνο

B1 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 1: Αναγέννηση και Μπαρόκ (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η έμφαση στο μάθημα αυτό δίνεται στην αναγεννησιακή εικαστική παραγωγή της ιταλικής χερσονήσου από τον 14ο έως και τον 16ο αιώνα, ενώ παρουσιάζονται παραδείγματα έργων και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως από τη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες. Κεντρική θέση κατέχουν βασικά ζητήματα, όπως τα διαφορετικά στυλιστικά ιδιώματα, όπως διαμορφώνονται μέσα στην ευρεία αυτή περίοδο, οι διαφορές που εντοπίζονται ανάμεσα σε ορισμένα καλλιτεχνικά κέντρα της ιταλικής χερσονήσου (π.χ. Ρώμη, Φλωρεντία, Σιένα, Βενετία), η σχέση της καλλιτεχνικής παραγωγής με σημαντικούς αναθέτες της εποχής (π.χ. Μέδικοι, πάπες). Το αξίωμα *ut pictura poesis* εξετάζεται μέσα από τη μελέτη της σχέσης συγκεκριμένων έργων και εικονογραφικών συνόλων με λογοτεχνικά κείμενα, συμβολισμούς και θεωρητικά κείμενα περί τέχνης. Το τελευταίο μέρος του μαθήματος καταλαμβάνει μια πρώτη συζήτηση για την ευρωπαϊκή τέχνη του 17ου αιώνα, το μπαρόκ, και την ευρωπαϊκή τέχνη από το 1700 έως το 1770 περίπου, το ροκοκό.

B3 Μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Το μάθημα επιχειρεί μια συνολική επισκόπηση των μεθοδολογικών και ιστοριογραφικών τάσεων που συγκροτούν το επιστημονικό πεδίο της Ιστορίας της τέχνης από τους νεότερους χρόνους έως και σήμερα, εστιάζοντας στο έργο των κύριων εκπροσώπων τους. Εκκινώντας από το βιογραφικό ιστοριογραφικό παράδειγμα του Vasari και φτάνοντας έως και την αφθονία των σύγχρονων προσεγγίσεων, εξετάζεται το ευρύτερο ιστορικό, καλλιτεχνικό και πολιτιστικό πλαίσιο μέσα από το οποίο οι τάσεις αυτές αναδύθηκαν, τα ζητήματα που έθεσαν στην έρευνα της ιστορίας της τέχνης και τέλος τα μεθοδολογικά εργαλεία και τα θεωρητικά σχήματα που επεξεργάστηκαν και πρότειναν για την επίλυσή τους.

B4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 2: από τους νεότερους χρόνους έως τις μέρες μας (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα ολοκληρώνει την επισκόπηση της ιστορίας της φιλοσοφίας μέσα από το πρίσμα της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών. Εκκινώντας από την ακμή του Διαφωτισμού στα τέλη του 18ου αιώνα, η περίοδος που καλύπτεται εδώ αφορά σε κεντρικά ρεύματα του 19ου αιώνα (όπως ιδεαλισμός, ρομαντισμός, αισθητισμός) έως τις αρχές του 21ου αιώνα. Έμφαση δίδεται στις διαφορετικές αισθητικές τοποθετήσεις των καλλιτεχνών, συγγραφέων και ποιητών απέναντι στον πρωτοεμφανιζόμενο κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής, και μάλιστα σε συνδυασμό με

τη σταδιακή ανάπτυξη των επιστημών του ανθρώπου (ψυχολογία, ανθρωπολογία και κοινωνιολογία της τέχνης). Στη συνέχεια, εξετάζονται τα επιχειρήματα που αντλούνται από τις αισθητικές θεωρίες του εικοστού αιώνα σ' ένα ευρύ γεωγραφικό φάσμα. Η ιστορία αυτή, η οποία συσχετίζεται εδώ τόσο με τις νεότερες φιλοσοφικές αναζητήσεις όσο και με τις ποικίλες καλλιτεχνικές και λογοτεχνικές εκφάνσεις της περιόδου του Μοντερνισμού, επιδιώκει να αναδείξει εντέλει τα κεντρικά διακυβεύματα της σύγχρονης αισθητικής φιλοσοφίας.

B5 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να συζητήσει τα βασικά χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού 20^{ού} αιώνα: από την μια μεριά την αλματώδη τεχνολογική και επιστημονική πρόοδο –που επιφέρει βαθύτατους οικονομικούς, κοινωνικούς, ιδεολογικούς μετασχηματισμούς, αλλά και μετασχηματισμούς στις νοοτροπίες– και από τη άλλη τη συνεχιζόμενη και εντεινόμενη βία. Την περίοδο αυτή η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από συγκρουόμενα συστήματα αξιών και κυρίως τη σύγκρουση ανάμεσα στο φιλελευθερισμό, το φασισμό, και τον κομμουνισμό. Είναι η εποχή των ολοκληρωτικών πολέμων. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει την ενσωμάτωση των μαζών στον πολιτικό και κοινωνικό βίο, ενώ προς το τέλος της περιόδου αναζητεί εκ νέου την θέση της σε ένα μη ευρωκεντρικό κόσμο.

B6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 2 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Έμφαση δίνεται στην αγγλική ορολογία της τέχνης μέσα από την προσέγγιση επιστημονικών κειμένων. Εστιάζουμε στις ιδιαιτερότητες του δοκιμαστικού λόγου και σε όρους-κλειδιά απαραίτητους για την κατανόηση του ακαδημαϊκού τρόπου γραφής.

B8 Μοντέρνα Τέχνη

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Ιστορική επισκόπηση των σημαντικότερων ρευμάτων της δυτικής τέχνης, από τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου έως τα μέσα του 20ού αιώνα.

Γ' εξάμηνο

F1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 1 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Ανδρέας Γιακουμακάτος, Ομότιμος Καθηγητής

Το μάθημα εξετάζει την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική από την έναρξη της «μοντέρνας εποχής» (1401) ως το τέλος του «μακρού 19^{ου} αιώνα» (1914). Προσεγγίζονται ζητήματα σχετικά με τη θεωρία και την αρχιτεκτονική της ιταλικής Αναγέννησης, του Μπαρόκ, του Νεοκλασικισμού, των πόλεων του 19^{ου} αιώνα, της αρχιτεκτονικής των νέων υλικών και της Αρ νουβό. Αναλύεται επίσης η σημασία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και ιδιαίτερα του αρχιτεκτονικού για την ανάπτυξη της παγκόσμιας έντεχνης αρχιτεκτονικής. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

F4 Φιλοσοφία της Τέχνης

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Η φιλοσοφία της τέχνης εστιάζει στο ερώτημα «Τι είναι τέχνη;» Το μάθημα εκκινεί από την κριτική προσέγγιση της δυνατότητας ορισμού της τέχνης, όπως αυτή αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Εξετάζονται, συνοπτικά και κριτικά, βασικές έννοιες που έχουν προταθεί ιστορικά ως ουσιώδη γνωρίσματα της τέχνης: μίμηση/αναπαράσταση, μορφή/δομή, έκφραση, αισθητική εμπειρία. Η δυσκολία ανεύρεσης ικανοποιητικού ορισμού οδηγεί σε σύγχρονες αντιουσιοκρατικές τοποθετήσεις όπως η ιστορικο-θεωρητική προσέγγιση του Α. Danto, η λειτουργική προσέγγιση του Ν. Goodman και η θεσμική θεωρία του G. Dickie, οι οποίες, με τη σειρά τους, αντιμετωπίζονται κριτικά στη διαμόρφωση του σύνθετου διανοητικού και καλλιτεχνικού τοπίου που χαρακτηρίζει την ύστερη νεωτερικότητα.

F5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 1: από τον Ρομαντισμό στον Νατουραλισμό

Σοφία Ντενίση, Καθηγήτρια

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα μέσα του 18ου ως τα τέλη του 19ου αιώνα. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε την προσοχή μας στα ρεύματα του ρομαντισμού και του ρεαλισμού από τις πρώιμες εκφράσεις τους ως τις όψιμες εκδηλώσεις τους στις βασικές ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.). Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις.

F6 Παιδαγωγικά

Μόνικα Παπά, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών, ανάθεση

Η επιστημονικότητα της Παιδαγωγικής. Το φαινόμενο της αγωγής. Παράγοντες και μέσα αγωγής. Σκοπός της αγωγής. Νεώτερα και σύγχρονα παιδαγωγικά και διδακτικά συστήματα. Σύγχρονες τάσεις της Αγωγής.

F7 Ιστορία και Θεωρία της Φωτογραφίας

Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Σειρά διαλέξεων πάνω στη θεωρία και την ιστορία της φωτογραφίας από το ξεκίνημά της κατά την τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα μέχρι και τα πρόσφατα χρόνια. Θα εξεταστούν αρχικά οι βασικές χρήσεις της φωτογραφίας κατά το 19^ο αιώνα και στη συνέχεια θα επιχειρηθεί μια τεχνολογική πλαισίωση του έργου σημαντικών φωτογράφων του 20^{ού} αιώνα. Παράλληλα θα συζητηθούν μερικά κείμενα κλειδιά της φωτογραφικής θεωρίας (W. Benjamin, R. Barthes, S. Sontag).

F8 Σύγχρονη Τέχνη

Νίκος Δασκαλοθανάσης, Καθηγητής

Κριτική παρουσίαση των νέων καλλιτεχνικών τάσεων από τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες έως τις μέρες μας.

Δ' εξαμήνο

Δ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 2 (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο TET)

Ιστορία, θεωρία και κριτική της αρχιτεκτονικής από το 1870 ως το 2015: Αμερικανική αρχιτεκτονική, Ιστορικές πρωτοπορίες (φουτουρισμός, εξπρεσιονισμός, νεοπλαστικισμός, κονστρουκτιβισμός, τσεχολοβάκιος κυβισμός), Μοντέρνο κίνημα στον Βορρά και στον Νότο της Ευρώπης, Διεθνές στυλ, Μεταπολεμική ανοικοδόμηση, Πρωτοπορίες του 1960, Μεταμοντερνισμός, Αποδόμηση, Σύγχρονες αρχιτεκτονικές εκφράσεις στις μητροπόλεις του 21^{ου} αιώνα. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Δ2 Ιστορία της Νεοελληνικής Τέχνης

Ελεονώρα Βρατσακίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η διάλεξη προτείνει μια επισκόπηση της ιστορίας της νεοελληνικής τέχνης από τα μέσα του 18^{ου} έως και τα μέσα 20^{ου} αιώνα. Συζητούνται οι διάφοροι ορισμοί του αντικειμένου, τα γεωγραφικά και χρονολογικά του όρια, καθώς και οι κύριες συναφείς ιστοριογραφικές κατηγορίες. Μέσα από την εξέταση των σημαντικότερων καλλιτεχνών και καλλιτέχνιδων της περιόδου, διερευνώνται οι ποικίλες εκφάνσεις της νεοελληνικής τέχνης στο ιστορικο-πολιτικό και κοινωνικό τους συγκείμενο, αλλά και οι αλληλεπιδράσεις με τα ευρωπαϊκά καλλιτεχνικά ρεύματα. Το μάθημα εστιάζει επίσης στη θεσμική συγκρότηση του καλλιτεχνικού πεδίου στην Ελλάδα και τη μελέτη του θεωρητικού και κριτικού λόγου περί τέχνης που παράγεται κατά την περίοδο. Για το σύνολο της διερεύνησης υιοθετούνται προσεγγίσεις της διαπολιτισμικής ιστορίας, με στόχο την ανάδειξη των πολιτισμικών μεταφορών και οικειοποιήσεων που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της καλλιτεχνικής παραγωγής της χώρας και του κόσμου της τέχνης συνολικότερα.

Δ3 Καλλιτεχνικό Εργαστήριο

Γιώργος Καζάζης, Καθηγητής TET

Επικουρία στην οργάνωση του μαθήματος: Μαρία Χατζή, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών του Τμήματος Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης με την εικαστική πράξη και την κουλτούρα του εργαστηρίου. Περιλαμβάνει διδασκαλία στα εργαστήρια του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών της ΑΣΚΤ και διαλέξεις με αντικείμενο τις καλλιτεχνικές τεχνικές και τα υλικά. Τα συνεργαζόμενα εργαστήρια του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών θα ανακοινωθούν στην αρχή του εξαμήνου.

Δ4 Θεωρία και Κριτική της Τέχνης

Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Κύκλος διαλέξεων με εισαγωγικό χαρακτήρα στα πεδία της θεωρίας και της κριτικής της τέχνης. Αρχικά επιχειρείται να οριστούν με σαφήνεια οι έννοιες μέσα από τη διάκρισή τους από άλλες παρεμφερείς. Η εξέταση βασικών ιδεών που καθόρισαν και εν πολλοίς καθορίζουν ακόμη και σήμερα τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε και αξιολογούμε τις εικαστικές τέχνες θα γίνει μέσα από ιστορικό πρίσμα, ταυτόχρονα όμως, όπου κρίνεται απαραίτητο, θα επιχειρείται γεφύρωση διαφορετικών ιστορικών περιόδων προκειμένου να εμβαθύνουμε σε κρίσιμες έννοιες. Η έμφαση δίνεται στην περίοδο από τον 18ο αιώνα και μετά αλλά κρίνεται επίσης απαραίτητη μια αναδρομή στην προϊστορία του λόγου περί τεχνών πριν την επίσημη θεσμική κατοχύρωση της ιστορίας της τέχνης και της τεχνοκριτικής.

Δ5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 2: Μοντερνισμός και Πρωτοπορία

Σοφία Ντενίση, Καθηγήτρια

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα ως τα μέσα του 20^{ού}. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε στο πολυδιάστατο κίνημα του μοντερνισμού από τις πρώιμες εκφράσεις του τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα ως τις όψιμες εκδηλώσεις του στα μέσα του 20^{ού} αιώνα σε ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.). Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις ώστε να εξοικειωθούμε με τα έργα αυτά.

Δ6 Ψυχολογία της Εκπαίδευσης (Συνδιδασκαλία, προσφερόμενο και στο ΤΕΤ)

Μόνικα Παπά, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού, Τμήματος Εικαστικών Τεχνών, ανάθεση

Η έννοια της μάθησης. Μάθηση και ωρίμαση. Έννοια και αρχές της ενθάρρυνσης. Η θεωρία της συμπεριφοράς. Μάθηση με δοκιμή και πλάνη. Μάθηση με υποκατάσταση. Συντελεστική μάθηση. Μορφολογική θεωρία μάθησης. Κοινωνικο-γνωστική μάθηση. Αθροιστική μάθηση. Η Ανάπτυξη (έννοια και χαρακτηριστικά). Η θεωρία της γνωστικής ανάπτυξης του J. Piaget.

Γ' και Δ' έτος: 16 μαθήματα

Ε' και Ζ' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 018 Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης

Θα ασχοληθούμε με τον τρόπο που νοηματοδοτούνται οι εικαστικές μορφές και τα υλικά τους: σχέδιο, χρώμα, υφή, σύνθεση, χώρος ...

Παράλληλα θα γίνεται αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο του έργου και ότι περιλαμβάνει αυτό: οικονομία, κοινωνικές σχέσεις, ιδεολογίες (θρησκεία, πολιτική κ.λπ.) και πώς μεταπλάθονται σε εικαστική φόρμα. Πώς αποδίδονται δηλαδή μέσω της άρρηκτης εικαστικής γλώσσας.

Θα επικεντρωθούμε σε μεγάλες πολιτισμικές ενότητες πριν τον Μοντερνισμό, Αίγυπτο, αρχαιότητα, Μεσαίωνα (δυτικό και ανατολικό), Αναγέννηση και εξής, μέχρι τον Ρομαντισμό, τότε δηλαδή που το υποκείμενο-δημιουργός είναι, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο, συλλογικής υφής και όχι ατομικής.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 615 Μεθοδολογία έρευνας και συγγραφή επιστημονικής εργασίας

Βαρβάρα Ρούσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Στο μάθημα διδάσκονται:

α) η μεθοδολογία της έρευνας: έρευνα σε βιβλιοθήκες και αρχεία, βιβλιογραφική έρευνα (σε βιβλιοθήκες και στο διαδίκτυο), βασικά στοιχεία, συστήματα βιβλιογραφικών αναφορών, παραθέματα και υποσημειώσεις.

β) τα στάδια συστηματικής εκπόνησης και παρουσίασης της επιστημονικής εργασίας, ακαδημαϊκή γραφή: κριτική ανάγνωση πηγών, σχεδιασμός, δομή εργασίας (πρόλογος, εισαγωγή, κεφάλαια κ.λπ), συντακτική-ορθογραφική φροντίδα, επιστημονικός λόγος, τεκμηρίωση, κριτική ανάλυση-συμπεράσματα, τυποποιημένη μορφή εργασίας, συστήματα παραπομπών και αναγραφή βιβλιογραφίας, (αυτό)διόρθωση και τελική παρουσίαση (προετοιμασία, διαφάνειες, κατανομή στον διαθέσιμο χρόνο κ.ά.).

γ) η διαχείριση ηλεκτρονικών πηγών και μέσων: e-class, επιστημονικοί ιστότοποι, ψηφιοποιημένο υλικό/ψηφιακές βιβλιοθήκες, δημιουργία και χρήση powerpoint κ.λπ.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 041 Κοινόχρηστοι κόσμοι. Μεσαιωνική τέχνη στη μεθόριο Χριστιανισμού και Ισλάμ

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Το μάθημα επικεντρώνεται στις μακράιωνες καλλιτεχνικές παραδόσεις του Μεσογειακού κόσμου στις περιοχές που διασταυρώθηκαν ο ισλαμικός και ο χριστιανικός πολιτισμός κατά τη διάρκεια του μεσαιώνα. Εστιάζοντας σε τρεις περιπτώσεις μελέτης – στην Βόρεια Αφρική, τη Σικελία και την Ιβηρική χερσόνησο – θα εμβαθύνει στη δυναμική της ανταλλαγής ιδεών, στυλ και τεχνικών μεταξύ αυτών των δύο διακριτών πολιτισμών του μεσαιώνα, με στόχο να αναδειχθεί η πολυπλοκότητα και οι ερμηνευτικές προκλήσεις του πολιτισμικού προϊόντος που είναι απότοκο διασταυρώσεων διαφορετικών θρησκευτικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 002 Η ζωγραφική του 17ου αιώνα στις Κάτω Χώρες

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η ζωγραφική παραγωγή στις Κάτω Χώρες κατά τον 17ο αιώνα. Βασική έμφαση δίνεται στη σύνδεση της παραγωγής αυτής με τους κατακτητικούς πολέμους της Ισπανίας, με τα κοινωνικά και ιδεολογικά ζητήματα που αναδύθηκαν μέσα από τους πολέμους αυτούς και με τις θρησκευτικές διαμάχες της περιόδου που απηχούνται στη χρήση και στη σημασιολόγηση της τέχνης. Σημαντικοί άξονες γύρω από τους οποίους εξετάζεται η ζωγραφική αυτή παραγωγή αποτελούν επίσης οι αντιλήψεις θεωρητικών και κριτικών της τέχνης της εποχής, συλλεκτικές και εργαστηριακές πρακτικές, λογοτεχνικές πηγές και αφηγηματικές παραδόσεις. Ένα καίριο ερώτημα που διατρέχει αυτή την επισκόπηση αφορά στην αντίληψη του όρου «μπαρόκ».

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 031 Με οδηγό το νερό

Ασημίνα Κανιάρη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Από τις υδατογραφίες του Turner, στις πισίνες του Hockney, έως και τις γοργόνες της Kusama και του Kris Ofili, τα σιντριβάνια της Kara Walker αλλά και τα νούφαρα του Monet ή τις γοργόνες του Matisse, και τα έργα της Agar την cameraless photography της Derges φανταστικά και εικαστικά πλάσματα κατοικούν και παράγονται με οδηγό το νερό, κυριολεκτικά (όπως οι υδατογραφίες του Turner) ή ως ένα πρόβλημα παρατήρησής του και ως προσπάθεια απόδοσης μορφής σε αυτό. Για το νερό ως επιφάνεια παρατήρησης και διακοσμητικό μοτίβο μιλά ο Leonardo στην Πραγματεία του αλλά και το χρησιμοποιεί ως μέσο εξερεύνησης με άξονα την ίδια τη γεωλογία του τοπίου, το «σώμα της γης» όπως το ορίζει ο Martin Kemp μιλώντας για τη σκέψη του, και τον ποταμό Arno. Το νερό είναι προϋπόθεση αλλά και μέσο για το εικαστικό έργο ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει στην εικόνα ή στο έργο για τον θεατή ένα άνοιγμα στη φαντασία: είναι η αίσθηση του νερού μετά από μια βουτιά στη θάλασσα ως αντικείμενο ορατό στο έργο ή το απίθανο σενάριο συνάντησης με ένα φανταστικό πλάσμα της μυθολογίας στον βυθό μιας ζωγραφισμένης εικόνας. Στη διάλεξη θα εξετάσουμε τους τρόπους με τους οποίους διαπλέκεται η ιστορία της τέχνης από τη νεοτερικότητα έως τη σύγχρονη εποχή με την φυσική πραγματικότητα του νερού ως πεδίου μυθοπλασίας αλλά προέκτασης της ανθρώπινης εμπειρίας και ζωής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 039 Η Ιστορία της Σύγχρονης Τέχνης μέσα από τις εκθέσεις

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις εκθέσεις σύγχρονης τέχνης για να σκιαγραφήσουμε την Ιστορία της; Ο κύκλος διαλέξεων ξεκινά με την ποπ έκθεση "This is Tomorrow" (Λονδίνο, 1956) και καταλήγει στο σήμερα, έχοντας διατρέξει την εμφάνιση της εννοιολογικής τέχνης και της τέχνης των συστημάτων, την επιστροφή της παραστατικής ζωγραφικής, τη σύγκρουση των τοπικών σκηνών με την παγκοσμιοποίηση, τη συνάντηση της τέχνης με το σχέδιο και την τεχνολογία, τη μεταποικιακή συνθήκη, τον σχεσιακό χαρακτήρα της τέχνης, και τη φεμινιστική και κουήρ θεωρία και τέχνη. Διαμέσου της παραπάνω περιήγησης, θα αναδειχθεί ο ρόλος του επιμελητή ως ενεργού υποκειμένου κατά τη συγγραφή της Ιστορίας της τέχνης. Παράλληλα, θα αναζητηθεί ο ρόλος των Μπιενάλε σύγχρονης τέχνης και άλλων θεσμικών εκθέσεων, όπως η documenta και η Manifesta, στην καταγραφή της σύγχρονης καλλιτεχνικής πρακτικής.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 614 Η διαχρονικότητα της Παιδαγωγικής Επιστήμης στην εκπαιδευτική διαδικασία

Μόνικα Παπά, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού, Τμήματος Εικαστικών Τεχνών, ανάθεση

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν: η εποχή του πραγματισμού (οι απόψεις του Ρατιχίου, η συμβολή του Κομενίου), η εποχή του διαφωτισμού (ο εμπειρισμός του J. Locke, ο φυσιολογισμός του J.J. Rousseau), ο νεότερος ανθρωπισμός (ο φιλανθρωπισμός του Basedow, ο κατεχοχίν ανθρωπισμός, η συμβολή του Pestalozzi, η συμβολή του Frobel, ενοποίηση της ζωής στην εργασία, το παιχνίδι), η θεμελίωση της παιδαγωγικής επιστήμης (η συμβολή του Schleiermacher, το σύστημα του Herbart, ο ψυχικός κόσμος, το διδακτικό σύστημα, κριτική του ερβαρτιανού συστήματος), η σύγχρονη παιδαγωγική και διδακτική σκέψη, J. Dewey (ο πραγματισμός, πορεία της διδασκαλίας, η κοινωνικοποίηση του σχολείου, καθοδηγούμενη αυτενέργεια, η συμβολή του G. Kerschensteiner, ελεύθερη διανοητική εργασία, γνωρίσματα της σχολικής εργασίας), το σχολείο ενέργειας (το σύστημα του Claparede, ατομικές διαφορές, αρχές της λειτουργικής αγωγής, έννοια και έρευνα της ευφυΐας, η συμβολή του Dottrens, προσωπική και κοινωνική αγωγή, η μέθοδος Decroly, η ελεύθερη ομαδική εργασία, η θεωρία του Blonskij, παράμετροι του Βιομηχανικού σχολείου, η οργάνωση του σχολείου), η αντιαυταρχική αγωγή (βασικές αρχές της αντιαυταρχικής αγωγής, κριτική του Summerhill, η κριτική του E. Fromm), η αμφισβήτηση του σχολείου (η φαινομενολογία του σχολείου, Ivan Illich).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 622 Θεωρίες των φύλων: διαμόρφωση, εξέλιξη και αντίκτυπος στις τέχνες

Βαρβάρα Ρούσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Στη διάλεξη εξετάζεται αναλυτικά η γένεση και χρήση μιας σειράς όρων: φεμινιστική θεωρία, δίπολο/α, αρρενωπότητες, θηλυκότητες, ταυτότητα φύλου, επιτέλεση φύλου, κουήρ θεωρία, γκάμα σεξουαλικότητας, ορατότητα/αορατότητα κλπ. Γίνεται επίσης επισκόπηση θεμάτων που αφορούν τις θεωρίες των φύλων, όπως: γένεση και εξέλιξη των θεωριών περί φύλων- κατασκευάζοντας το φύλο, η πατριαρχία, ο διαχωρισμός του φύλου σε βιολογικό – κοινωνικό, η γένεση και τα «κύματα» της φεμινιστικής θεωρίας, οι φεμινιστικές σπουδές, οι σπουδές φύλου (gender studies) και η επιρροή τους, η κριτική στο έμφυλο δίπολο και στον βιολογικό ντετερμινισμό του φύλου, η διεύρυνση των φεμινιστικών σπουδών με την ένταξη ζητημάτων σεξουαλικότητας και οι απαρχές της κουήρ θεωρίας (queer theory) την δεκαετία του '90. Όλα τα παραπάνω συσχετίζονται με τον αντίκτυπο που είχαν στο ευρύτερο κοινωνικό χώρο αλλά και στο πολιτισμικό πεδίο με έμφαση στη λογοτεχνία και την τέχνη.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 623 Χαρτογραφώντας το πολιτισμικό πεδίο 1

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Το μάθημα εστιάζει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την εξειδικευμένη χρήση της Αγγλικής ορολογίας της τέχνης (ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου με συγκεκριμένη θεματολογία/λεξιλόγιο) μέσω δραστηριοτήτων στο πολιτισμικό πεδίο. Έμφαση δίνεται στις εξελίξεις που προέκυψαν από τον περιηγητισμό και την απαρχή του νεοελληνικού κράτους τον 19ο αιώνα καθώς και στη σχέση της ελληνικής καλλιτεχνικής παραγωγής με τα ευρωπαϊκά και διεθνή κινήματα, μέσω της μελέτης έργων τέχνης και λόγου καθώς και επισκέψεων σε μουσεία και τοπόσημα της Αθήνας (νεοκλασική τριλογία, ερειπιώνες, κοιμητήρια).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 617 Ιστορία της Επιμέλειας Εκθέσεων

Δεδομένων των νέων τρόπων έκθεσης που εμφανίζονται στο πλαίσιο της σύγχρονης τέχνης, η επιμέλεια εκθέσεων αναδύεται ως πρακτική που διαμεσολαβεί με διαφορετικούς τρόπους σε ζητήματα που άπτονται της διαμόρφωσης του κοινού της τέχνης, της εννοιολόγησης της τέχνης, του ρόλου των συλλογών, της δημιουργίας εκθέσεων κ.λπ. Το μάθημα εξετάζει το ρόλο της επιμέλειας στη διαμόρφωση της σύγχρονης τέχνης από τη δεκαετία του 1960 κι έπειτα στην Ευρώπη, την Αμερική, την Ελλάδα και στο νέο παγκοσμιοποιημένο τοπίο. Συγκεκριμένα, τίθεται στο επίκεντρο το προφίλ του επιμελητή ως διαχειριστή και επόπτη του εκάστοτε καλλιτεχνικού περιεχομένου και οι μεταβολές που το προφίλ του επιμελητή υπέστη μέσα από την ποικιλία των ρόλων που του έχουν αποδοθεί ως σήμερα· εξετάζονται σε μια ιστορική προοπτική παραδείγματα συγκεκριμένων επιμελητικών προσεγγίσεων που συνέβαλαν στην αποκαλούμενη «επιμελητική στροφή» (curatorial turn).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 627 Το κίνημα του συμβολισμού κατά τα τέλη του 19ου αιώνα: μελομανία, παρακμή, μυστικισμός

Στο μάθημα αναλύονται οι ποικιλόμορφες πτυχές των αισθητικών αναζητήσεων των συμβολιστών καλλιτεχνών στο ιστορικο-πολιτικό και ευρύτερα πολιτισμικό τους συγκείμενο κατά τα τέλη του 19ου αιώνα. Θα εξεταστούν φαινόμενα, όπως το αισθητιστικό κίνημα και ο δανδισμός, ενώ θα προσεγγιστούν διεπιστημονικά οι κομβικές για τον συμβολισμό έννοιες της παρακμής, της μελομανίας και του μυστικισμού. Μέσα από ποιες κοινωνικές μορφές δράσης ή ποιους θεσμούς διαχέονται και προπαγανδίζονται οι συμβολιστικές ιδέες; Πρόκειται για ένα ελιτίστικο κίνημα, που θέτει τις προϋποθέσεις για μια «φυγή από την πραγματικότητα» και στροφή στον ανορθολογισμό;

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 037 Εισαγωγή στον Αραβικό Πολιτισμό και στις τέχνες του Ισλάμ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις τέχνες και τον Αραβικό πολιτισμό, όπως αυτός διαμορφώθηκε μετά την εμφάνιση του Ισλάμ. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα μελετηθούν ποικίλες μορφές τέχνης, όπως η μεταλλοτεχνία, η υφαντουργία, η ξυλογλυπτική, η υαλουργία και η κεραμική, οι οποίες στην διεθνή βιβλιογραφία περιγράφονται με τον γενικό όρο 'Ισλαμική Τέχνη'. Έμφαση θα δοθεί στην καλλιτεχνική παραγωγή των περιοχών της Εγγύς Ανατολής όπου κυριάρχησαν οι Άραβες από τον 7ο αιώνα μ.Χ. έως την Οθωμανική εξάπλωση του 16ου αιώνα μ.Χ.

ΠΡΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

Υπεύθυνη: Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 705 Χρωματικές θεωρίες και εικαστικές πρακτικές

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Το χρώμα ως κατ' εξοχήν οπτική ιδιότητα συνιστά έναν κεντρικό άξονα προβληματισμού και θεωρητικής διερεύνησης στο χώρο των εικαστικών τεχνών. Είτε χρησιμοποιείται γενναιοδωρα είτε φειδωλά, είτε πρόκειται για φαντασμαγορία είτε για ελάχιστη παρέμβαση, η εκάστοτε εικαστική πρακτική απαιτεί τοποθέτηση και απόφαση. Το σεμινάριο παρακολουθεί ορισμένες από τις κυριότερες εξελίξεις στις επιστήμες και τη φιλοσοφία όσον αφορά το χρώμα από τις απαρχές της νεωτερικότητας (από τον 17ο αιώνα) μέχρι σήμερα και εξετάζει το πώς αυτές επηρέασαν την εικαστική δημιουργία, εστιάζοντας κατά κύριο λόγο στη μοντέρνα και τη σύγχρονη τέχνη.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 220 Θεωρία και κριτική της τέχνης στην πράξη

Κωνσταντίνος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Σεμιναριακός κύκλος που εστιάζεται στη συζήτηση σημαντικών κειμένων της κριτικής/θεωρίας της τέχνης από τα μέσα του 20ού αιώνα μέχρι και σχετικά πρόσφατα και κατόπιν στην παραγωγή από την πλευρά των φοιτητών κειμένων για τρέχουσες εκθέσεις. Στο πρώτο μέρος του μαθήματος θα τεθούν υπό συζήτηση κείμενα της δεκαετίας του 1950 για τη ζωγραφική του Αφηρημένου Εξηρσιονισμού (Cl. Greenberg, H. Rosenberg, M. Fried), το "Other Criteria" του L. Steinberg όπου απαντά πρώιμα (1972) ο όρος «μεταμοντερνιστική πρακτική», κείμενα του B. ο' Doherty από τη δεκαετία του 1970 και του 1980 και άρθρα από τον κύκλο του περιοδικού October από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Στόχος του πρώτου αυτού μέρους είναι να ανιχνευθεί ιστορικά το υπέδαφος της τρέχουσας θεωρητικής παραγωγής. Στο δεύτερο μέρος οι φοιτητές θα κληθούν να επιλέξουν μια έκθεση και να γράψουν γι' αυτήν.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 929 Η Ιστοριογραφία του παρελθόντος ως ιστορία του παρόντος (τέλος 20ου αιώνα - αρχές 21ου).

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Είναι γνωστό ότι η ιστοριογραφία συνδέεται εξίσου αν όχι περισσότερο με τις αναζητήσεις του εκάστοτε παρόντος παρά με αυτές του εκάστοτε παρελθόντος που εξετάζει. Στο σεμινάριο θα συζητηθούν οι ιστοριογραφικές και μεθοδολογικές τάσεις που αναδύθηκαν στο μεταίχμιο των 20ου και 21ου αιώνων, που είναι μια περίοδος που σφραγίζεται από επαναστάσεις, μεταβάσεις, συνεχείς οικονομικές κρίσεις, πολιτικές κρίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και τέλος από πολέμους, τοπικούς και μη που απειλούν όμως να γίνουν παγκόσμιοι. Η έμφαση θα δοθεί στα ιστοριογραφικά ρεύματα και τα μεθοδολογικά αλλά και πολιτικά ζητήματα που ανακύπτουν από τις έννοιες: "μετασοβιετικό", "μετασοσιαλιστικό", "μεταποικικορατικό", "αποαποικιακό".

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 233 Θεωρία της Τέχνης της Ιταλικής Αναγέννησης

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στόχος του σεμιναρίου είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με κεντρικές έννοιες και αντιλήψεις που συναντώνται συστηματικά σε πρωτογενή κείμενα περί τέχνης. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται οι θεωρίες των Alberti, Leonardo, Castiglione, Vasari, Dolce, Aretino, Federico Zuccaro, Ghiberti, η αυτοβιογραφία του Cellini, οι επιστολές των Raffaello, Bronzino και Michelangelo, καθώς και ορισμένα καλλιτεχνικά συμβόλαια. Τα κείμενα συζητούνται με άξονες βασικές ιδέες της περιόδου που αφορούν στην *istoria*, στο σχέδιο, στο χρώμα, στην προοπτική, στην έκφραση, στη «ρεαλιστική» αποτύπωση της φύσης, στη μίμηση αρχαίων προτύπων. Το κύρος των ζωγράφων και η σχετική σπουδαιότητα της ζωγραφικής (*paragone*), η σχέση με σημαντικούς πάτρωνες της τέχνης, το κοινωνικό δίκτυο μέσα στο οποίο κινούνται οι καλλιτέχνες κατέχουν σημαντική θέση στη συζήτηση. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται εξελικτικά σχήματα, π.χ. των Vasari και Dolce, όπως και ο βασικός προβληματισμός ανάμεσα στους θεωρητικούς

της περιόδου, που αφορά στην αξιολογική σύγκριση ανάμεσα στη φλωρεντινή και στη βενετσιάνικη τέχνη.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 225 Παλαιοαισθητική: σπηλαιογραφίες της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης

Ασημίνα Κανιάρη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Από τον Picasso έως τον Dubuffet και από τον Dubuffet στον πρώιμο Hockney, αλλά και από τον Courbet έως τον Cezanne, τον Matisse, τον Τέτση, την Παπασπύρου, τον Κουνέλλη και τον Κανιάρη και τον Ρόρρη (και στη γλυπτική φόρμα στον Giacometti αλλά και Antony Gormley), η εικόνα συντίθεται με έναν τρόπο πρωτόγονο, χωρίς δεξιότητα και αποκαλύπτεται μπροστά μας όπως και η φυσική φθορά των πραγμάτων και των υλικών. Γίνεται 'εικόνα' κατά την έννοια ενός φάσματος αιωρούμενου αλλά πυκνού στην υλικότητά του όπως αυτά που συναντάμε σε μια σπηλαιογραφία του Lascaux. Μπορεί να μιλήσει κανείς για μια «παλαιοαισθητική» ως διακριτό στοιχείο της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης από την περίοδο της νεοτερικότητας έως και τη σύγχρονη εποχή και πώς διαφέρει από καλλιτέχνη σε καλλιτέχνη με όρους υλικότητας και τρόπους εργασίας αλλά και από την πλευρά του θεατή;

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 234 Ιστορία της Περφόρμανς: Επιτελεστικές τάσεις στην τέχνη του 20ου και 21ου αιώνα

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Το σεμινάριο διερευνά την εξέλιξη της περφόρμανς ως εικαστικού είδους από τον 20ο έως τον 21ο αιώνα. Ακολουθώντας μια ιστορική πορεία, θα αποδοθεί η ορολογία της περφόρμανς και θα αναζητηθούν οι επιτελεστικές τάσεις στις εικαστικές τέχνες που οδήγησαν στη μορφοποίησή της κατά τη δεκαετία του 1960. Στη συνέχεια, θα δοθεί έμφαση στις έννοιες του σώματος, του τόπου και της τοποειδικότητας, και της συμμετοχικής επιτέλεσης. Στόχος μας είναι να αντιληφθούμε τις πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις της περφόρμανς, μέσω του ακτιβισμού, του φύλου και των σεξουαλικών ταυτοτήτων, της φυλής, και της τεχνολογίας.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 241 Τα «γραψίματα των ζωγράφων»: Ο Γιάννης Τσαρούχης ιστορικός τέχνης

Ελεονώρα Βρατσακίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά μιας ιστορίας της τέχνης που παράγεται από καλλιτέχνες; Τι σημαίνει να ανατέμνει κανείς το παρελθόν της τέχνης με γνώμονα την καλλιτεχνική πράξη στο παρόν; Το σεμινάριο προσεγγίζει τα ερωτήματα αυτά στο ιδιαίτερο πολιτισμικό συγκείμενο της Ελλάδας του 20ου αιώνα, εστιάζοντας στην πλούσια δοκιμακή παραγωγή του ζωγράφου Γιάννη Τσαρούχη (1910-1989). Τα κείμενα του Τσαρούχη για τους μοντερνιστές – Έλληνες και μη –, για τον Θεόφιλο Χατζημιχαήλ, τον Καραγκιόζη και την λαϊκή τέχνη, για τη βυζαντινή εικόνα και την αρχαία ελληνική ζωγραφική σκιαγραφούν το καλλιτεχνικό σύμπαν από το οποίο άντλησε η

εικαστική του παραγωγή, αλλά και στο οποίο επιδίωξε να εγγράψει ο ίδιος το έργο του, σε μια προσπάθεια αυτο-ιστορικοποίησης. Επιλεγμένα κείμενα του ζωγράφου εξετάζονται σε αντιπαραβολή με το εικαστικό του έργο, με στόχο να διερευνηθούν οι πηγές, η μέθοδος και οι έννοιες που χρησιμοποιεί ο Τσαρούχης, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο η δική του «ιστορία της τέχνης» συνδιαλέγεται και, κατά περιπτώσεις, συγκρούεται με το εθνικό καλλιτεχνικό αφήγημα που επεξεργάστηκαν επίσημοι θεσμικοί φορείς. Το σεμινάριο προβλέπει επισκέψεις στο Μουσείο Τσαρούχη και αξιοποίηση υλικού από το αρχείο του.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 239 Ο καλλιτέχνης στην μεγάλη οθόνη: κινηματογραφικές βιογραφίες

Ελεονώρα Βρατσακίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Τα κινηματογραφικά πορτραίτα καλλιτεχνών γνωρίζουν μια εντυπωσιακή άνθιση τις τελευταίες δεκαετίες: πρόκειται για φαινόμενο μαζικής κουλτούρας που συμβάλλει στην αναπαραγωγή και νομιμοποίηση στερεοτύπων γύρω από το καλλιτεχνικό υποκείμενο — από τη λατρεία της ιδιοφυΐας που κληροδότησε ο ρομαντισμός στο μοντέλο του σταρ του 20ού αιώνα; Σε ποιο βαθμό η κινηματογραφική πραγμάτευση των διαδικασιών παραγωγής της καλλιτεχνικής ταυτότητας θέτει σε παραγωγικό προβληματισμό εδραιωμένες αντιλήψεις, αλλά και τις ίδιες συμβάσεις της βιογραφίας, ενός από τα αρχαιότερα είδη της ιστοριογραφίας της τέχνης;

Ανατέμνοντας την ιστορία της κινηματογραφικής βιογραφίας καλλιτεχνών, το σεμινάριο υιοθετεί μια πορεία διερεύνησης που εκκινεί από τις επικές απεικονίσεις ζωγράφων και ποιητών στο σοβιετικό κινηματογράφο της δεκαετίας του 1960 (Andrei Tarkovsky, Sergei Parajanov, Giorgi Chenguelaia) και καταλήγει στα anti-biographics του βορειο-αμερικανού Todd Haynes. Εξετάζοντας κυρίως ταινίες μεγάλου μήκους, αναλύουμε τα κινηματογραφικά μέσα αναπαράστασης του καλλιτεχνικού βίου, και συνολικότερα της καλλιτεχνικής δημιουργίας, εστιάζοντας ειδικότερα στα μοντέλα της φιλικής αφήγησης και τους τρόπους διαχείρισης του χρόνου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται αφενός στην ένταση μεταξύ ιστορίας και μυθοπλασίας, αφετέρου σε ζητήματα διαμεσικότητας. Μελετούμε συστηματικά την κινηματογραφική αναπαράσταση έργων σε άλλα μέσα, αλλά και της ίδιας της καλλιτεχνικής πράξης, εμβαθύνοντας στο διάλογο μεταξύ κινηματογράφου και εικαστικών τεχνών.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 717 Φιλοσοφία της εικόνας

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα πραγματεύεται την πολυδιάστατη έννοια της εικόνας από φιλοσοφική σκοπιά, τόσο σε σχέση με την καλλιτεχνική παραγωγή, όσο και σε σχέση με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών χρήσεων της εικόνας. Θα μελετηθούν διάφοροι τύποι εικόνων, από την παραδοσιακή ζωγραφική στις ψηφιακές τεχνολογίες, δίνοντας βάρος σε μια γενεαλογική προσέγγιση που συνδυάζει εργαλεία της οντολογίας, της σημειολογίας, της ανθρωπολογίας και της κριτικής θεωρίας.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 906 Η κρυφή ζωή των έργων

Υπεύθυνος καθηγητής: Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Διδασκαλία μαθήματος με ανάθεση: Μιχαήλ Δουλγερίδης

Το μάθημα έχει εφαρμοσμένο χαρακτήρα και σκοπό τη γνωριμία και εξοικείωση των μελλοντικών ιστορικών τέχνης με τις εφαρμογές των νέων τεχνολογιών στον πολιτισμό. Επιδιώκει να βοηθήσει τους υποψήφιους ιστορικούς της τέχνης και τους μελετητές των έργων τέχνης να διευρύνουν τον πληροφοριακό ορίζοντα και να εμπλουτίσουν το γνωστικό επίπεδο της επιστήμης τους. Χρησιμοποιώντας ως εργαλείο τα επιτεύγματα των θετικών επιστημών θα προσεγγίζουν τους ζωγραφικούς πίνακες πλέον με καινοτόμο και ρηξικέλευθη διάσταση.

Η ανάγκη προσέγγισης και μελέτης των έργων τέχνης δια μέσου των νέων τεχνολογιών άρχισε ιστορικά να προκύπτει κυρίως από την ανάγκη μελέτης των προβλημάτων που ανέκυπταν εξ' αιτίας των φυσικών μεταβολών που παρατηρούνταν στα υλικά δόμησης των έργων και αφετέρου λόγω της ανάγκης του ιστορικού της τέχνης να προσεγγίσει το εικαστικό έργο πλέον με καινοτόμο τρόπο χρησιμοποιώντας τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας και των εφαρμογών της.

Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιείται μια ολοκληρωμένη καταγραφή και παρουσίαση των νέων μεθόδων, των μεθοδολογιών και των εφαρμογών τους στον πολιτιστικό χώρο. Το μάθημα καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα θεμάτων, τόσο μέσω θεωρητικών διαλέξεων όσο και μέσω επισκέψεων στο εργαστήριο συντήρησης της Εθνικής Πινακοθήκης και σε ερευνητικά εργαστήρια. Με πλούσιο εποπτικό υλικό και πολλά παραδείγματα περιπτώσεων έργων και βιβλιογραφίας θα γίνει η προσπάθεια πρόκλησης των φοιτητών στη γνωριμία με την καινοτόμο προσέγγιση των έργων τέχνης.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 930 Δίκαιο και λογοτεχνία

Μαρία Χατζή, μέλος ΕΔΙΠ

Το σεμινάριο «Δίκαιο και λογοτεχνία» πραγματεύεται μία από τις πιο πρόσφατες εξελίξεις της νομικής θεωρίας, τη Σχολή της φιλοσοφίας του δικαίου η οποία αναφέρεται άλλοτε ως «δίκαιο και λογοτεχνία», άλλοτε ως «λογοτεχνική φιλοσοφία του δικαίου» και άλλοτε ως «δίκαιο και ανθρωπιστικές επιστήμες». Στο ευρύτερο πεδίο «Δίκαιο και λογοτεχνία» (law and literature) εντάσσεται πλήθος μελετών οι οποίες αναλύουν μέσα από λογοτεχνικά κείμενα πτυχές του δικαίου όπως ίσχυε εντός των κοινωνιών στις οποίες αναφέρονται τα εν λόγω έργα. Πρόκειται για επιμέρους ειδίκευση του υπό μελέτη πεδίου η οποία αποκαλείται και «Δίκαιο εντός της λογοτεχνίας» (law-in-literature). Στο ίδιο πεδίο «Δίκαιο και λογοτεχνία» εντάσσεται και η επιμέρους ειδίκευση η οποία αποκαλείται «Δίκαιο ως λογοτεχνία» (law-as-literature), η ανάλυση δηλαδή νομικών κειμένων με βάση λογοτεχνικές / αισθητικές και ερμηνευτικές θεωρίες.

Οι εκπρόσωποι της Σχολής «δίκαιο και λογοτεχνία» εκκινούν από διαφορετικές αφετηρίες, αλλά συμφωνούν -τουλάχιστον- σε ένα σημείο: Δικαστές και αφηγητές, διάδικοι και λογοτεχνικοί χαρακτήρες επιδιώκουν να επικοινωνήσουν με το κοινό τους και να επενεργήσουν στον κόσμο μέσω της εύστοχης χρήσης της γλώσσας.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 925 Η τέχνη στο δίκαιο: νομολογιακά ζητήματα

Μαρία Χατζή, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Είναι πράγματι το δίκαιο και η τέχνη δύο κόσμοι αυτόνομοι; Στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύονται θέματα που αφορούν στην ελευθερία της τέχνης ως δικαϊκού θεσμού, με αναφορά σε συναφή νομολογιακά δεδομένα, σε μια προσπάθεια διερεύνησης της αλληλεπίδρασης μεταξύ του πεδίου της τέχνης και του νομικού πεδίου. Αναλύονται επίσης θέματα που αφορούν στο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και το status του καλλιτέχνη στη σύγχρονη εποχή και αγορά έργων τέχνης. Αναλύονται ειδικότερα οι επιμέρους εξουσίες του εικαστικού δημιουργού, όπως αυτές εξειδικεύονται βάσει της σχετικής νομοθεσίας και νομολογίας.

Για τις ανάγκες του μαθήματος θα επιχειρηθεί μία συγκριτική προσέγγιση των εν λόγω ζητημάτων με έμφαση στην ερμηνεία και την εφαρμογή του ισχύοντος ελληνικού και ενωσιακού δικαίου.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 919 Η τέχνη του βιβλίου στον Αραβικό κόσμο

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την τέχνη της βιβλιοδεσίας, της αραβικής καλλιγραφίας και της διακόσμησης χειρογράφων, όπως αυτή διαμορφώθηκε στις περιοχές της Εγγύς Ανατολής όπου κυριάρχησαν οι Άραβες από τον 7ο αιώνα έως την Οθωμανική κατάκτηση της Αιγύπτου στις αρχές του 16ου αιώνα μ.Χ. Παράλληλα θα αναζητηθούν ομοιότητες και διαφορές με τις τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης των βυζαντινών χειρόγραφων.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 922 Ο ήχος του χρώματος: από τον Σαρλ Μπωντλαίρ (Charles Baudelaire) στον Τζων Κέιτζ (John Cage).

Συμβαδίζοντας με τη ρήση του Ουόλτερ Πέιτερ (Walter Pater) πως όλη η τέχνη υψιπετεί πιστά προς μια μουσική κατάσταση, μια σημαντική μερίδα τεχνοκριτικών στα τέλη του 19ου αιώνα ισχυρίστηκε πως κάθε τέχνη οφείλει να διαθέτει, όπως πρωτίστως συμβαίνει με τη μουσική, τις δικές τις καθορισμένες και ανεξάρτητες ποιότητες, τη δική της γραμματική και το δικό της συντακτικό. Η στροφή των εικαστικών τεχνών προς το μουσικό παράδειγμα λειτούργησε, ωστόσο, και ως πεδίο προβολής ευρύτερων αιτημάτων που σχετίζονταν με τις επιβεβαιώσεις ή απορρίψεις καθιερωμένων αισθητικών-αισθητηριακών ιεραρχήσεων και αφηγηματικών σχημάτων. Παράλληλα, στο πλαίσιο αυτό εικαστικοί καλλιτέχνες οικειοποιήθηκαν έννοιες και όρους από το πεδίο της μουσικής στην προσπάθειά τους να δηλώσουν την ανεξαρτησία και την πρωτοτυπία τους. Στο μάθημα εξετάζονται οι πολύπλευρες διασταυρώσεις μεταξύ των πεδίων της μουσικής και των εικαστικών τεχνών κατά την περίοδο που καλύπτει την εμφάνιση των κινημάτων του μοντερνισμού, περίπου από το 1849 έως το 1950. Θα διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο κωδικοποιούνται οι κοινές αισθητικές και ιδεολογικές αναζητήσεις και πρακτικές των

εικαστικών καλλιτεχνών και των μουσικών και θα αναλυθούν οι στρατηγικές χρήσεις του μουσικοτεχνικού λεξιλογίου μέσα στο ιστορικό και πολιτισμικό συγκείμενο.

Σ-ΤΕ- Η ιστορία της νεοελληνικής ζωγραφικής μέσα από το ψηφιακό αρχείο της ΕΡΤ

Το παρόν σεμινάριο επιχειρεί να προσφέρει μια επισκόπηση της ιστορίας της νεοελληνικής ζωγραφικής, ανατρέχοντας σε γραπτές πηγές και σε οπτικοακουστικά ντοκουμέντα, τα οποία εντοπίζονται στο Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ. Από τη δεκαετία του 1980 μέχρι σήμερα, η δημόσια τηλεόραση έχει υλοποιήσει μια σειρά από ντοκιμαντέρ, που επιχειρούν να αφηγηθούν την ιστορία της νεοελληνικής ζωγραφικής μέσα από τους κυριότερους εκπροσώπους της. Το σεμινάριο θα προσφέρει ένα ιστορικό διάγραμμα της νεοελληνικής ζωγραφικής από τον 19ο μέχρι και το τέλος του 20ού αιώνα, αντλώντας υλικό από μια ποικιλία διαμεσικών πηγών.

Στόχος του σεμιναρίου είναι η κατανόηση της εξέλιξης της νεοελληνικής ζωγραφικής τόσο στη συγχρονία όσο και στη διαχρονία της. Ως εκ τούτου, το σεμινάριο δε στοχεύει στην εξάντληση των σχετικών αναφορών αλλά θα επιμείνει σε συγκεκριμένους καλλιτέχνες και έργα, που λειτουργούν ως εστίες κατόπτευσης των ιστορικών τομών που επηρέασαν την πορεία της νεοελληνικής ζωγραφικής. Τοποθετώντας τα εκάστοτε καλλιτεχνικά έργα στο ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους, οι φοιτητές καλούνται να αντιληφθούν την εξάρτηση του καλλιτεχνικού φαινομένου από διάφορους πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες και τη συνομιλία της νεοελληνικής ζωγραφικής με άλλες τέχνες. Ταυτόχρονα, μέσα από την κριτική που δέχτηκαν οι εκάστοτε Έλληνες ζωγράφοι σε διαφορετικά μέσα (κριτικές μελέτες, ντοκιμαντέρ κ.ά.), οι φοιτητές θα αντιληφθούν με ποιους τρόπους τα καλλιτεχνικά έργα μπορούν να επενδύονται διαρκώς με νέα νοήματα, ανάλογα με τις πολιτισμικές διαθεσιμότητες της κάθε εποχής.

ΣΤ' και Η' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001 Ειδικά Θέματα της Ιστορίας της Τέχνης: Διδακτική του Μοντερνισμού και διδακτική άσκηση φοιτητών σε σχολεία

Εποπτεία διδακτικής άσκησης: Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Η θεωρητική τοποθέτηση είναι η ίδια με αυτήν της Διδακτικής της Ιστορίας της Τέχνης με τη διαφορά ότι θα ασχοληθούμε με τον Μοντερνισμό (Ιμπρεσιονισμό, Κυβισμό, Νταντά, Εξπρεσιονισμό...) και τη Σύγχρονη Τέχνη. Περίοδος όπου το υποκείμενο-δημιουργός είναι περισσότερο ατομικής υφής και λιγότερο συλλογικής.

Όσοι/ες φοιτητές/τριες ενδιαφέρονται να αποκτήσουν παιδαγωγική επάρκεια προκειμένου να έχουν δικαίωμα διδασκαλίας της ιστορίας της τέχνης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εφόσον έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα μαθήματα «Παιδαγωγικά», «Ψυχολογία της Εκπαίδευσης», «Διαχρονικότητα της παιδαγωγικής επιστήμης στην εκπαιδευτική διαδικασία», «Διδακτική μεθοδολογία στην εκπαίδευση» και «Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης» που προσφέρονται σε προηγούμενα εξάμηνα σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών, οφείλουν να πραγματοποιήσουν διδακτική άσκηση σε σχολεία διάρκειας 16 ωρών.

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 502 Θεωρίες τοπίου και κήπου

Φαίη Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Το μάθημα πραγματεύεται τη σχέση τέχνης και φύσης μέσα από θεωρίες διαμόρφωσης τοπίου και κήπου, διερευνώντας την έννοια του τοπίου ως αντικείμενο θέασης αλλά και διαμόρφωσης από την Αναγέννηση και μετά, και εστιάζοντας στην έννοια και την πρακτική του κήπου με βάση θεωρητικές και καλλιτεχνικές προσεγγίσεις από τον 17^ο αιώνα μέχρι σήμερα. Εξετάζονται επίσης ζητήματα πολιτικής του τοπίου και περιβαλλοντικής αισθητικής.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 625 Χώρος, χρόνος, και αίσθηση εαυτού: από τη Βοστώνη και την Αϊτή το 18ο αιώνα, μέχρι την Αθήνα και το Black Lives Matter τον 21ο αιώνα.

Άντα Διάλλα, Καθηγήτρια

Τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στη νεωτερικότητα; Τι ήταν αυτό που άλλαξε στους νεότερους χρόνους και πως μπορούμε να αντιληφθούμε τις αλλαγές; Και τι σχέση έχουν με όλα αυτά με τα ξύλινα δόντια του Ουάσινγκτον, τις βωμολοχίες/βρισιές του Καραϊσκάκη, την κινούμενη

κάμερα του Βερτόφ ή τη μουσική του Λεξ και του Pop Smoke; Συνήθως η μετάβαση στη νεωτερικότητα αναλύεται με αναφορά σε μεγάλες διαδικασίες και με σχετικά ασαφείς κατηγορίες (εκβιομηχάνιση, εκδημοκρατισμός, πολιτικοποίηση των μαζών, συγκρότηση εθνών-κρατών κοκ). Σε αντίθεση με αυτήν την προσέγγιση, το μάθημα έχει ως στόχο να δώσει στους μετασχηματισμούς αυτούς σάρκα και οστά. Θα το κάνει με τρεις τρόπους: α/ πρώτον, επικεντρώνοντας στις κρίσιμες εκείνες στιγμές που οι άνθρωποι «ξύνουν το εσωτερικό του νοητικού τους κόσμου» (επαναστάσεις, εξεγέρσεις, κινήματα, κοκ)’, β/ δεύτερον, δίνοντας έμφαση στο πως βίωσαν οι άνθρωποι τους παραπάνω μετασχηματισμούς και στον ενεργό ρόλο που είχαν σε αυτούς’, γ/ τρίτον, υποστηρίζοντας ότι, αν και τα βιώματα ήταν ποικίλα, τρία είναι που συμπυκνώνουν μια διαφορετική κατανόηση του κόσμου: η αίσθηση του χώρου, του χρόνου και του εαυτού. Επιπροσθέτως, τις αλλαγές αυτές δεν θα τις δούμε μόνο σε λέξεις και σε κείμενα, αλλά και σε ρούχα, σε λιθογραφίες και αφίσες, σε ψυγεία και καρτ ποστάλ, σε τραγούδια που τραγουδιούνται και χορεύονται αλλιώς, σε σώματα που χορεύουν και που γίνονται σύμβολα της νέας εποχής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 043 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 2: από τον Νεοκλασικισμό στον Ιμπρεσιονισμό

Ασημίνα Κανιάρη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Επισκόπηση της τέχνης από τα καλλιτεχνικά ρεύματα του δευτέρου μισού του 18ου αιώνα έως τα τέλη του 19ου αιώνα με κύρια αναφορά στη ζωγραφική του Νεοκλασικισμού, τη Ρομαντική ζωγραφική του 19ου αιώνα και τα ρεύματα του δευτέρου μισού του 19ου αιώνα, από τον Ρεαλισμό έως και τον Ιμπρεσιονισμό.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 042 Από τα gargoyles στη «φαντασμαγορία»: Το Γοτθικό από τη μεσαιωνική τέχνη στη λογοτεχνία της νεωτερικότητας

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Μαρία Βάρα, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Στόχος του μαθήματος είναι η εμβύθιση τον κόσμο του Γοτθικού από τον Μεσαίωνα μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Εκκινώντας από τη Γοτθική τέχνη του Ευρωπαϊκού Μεσαίωνα (13ος – 14ος αι.), το μάθημα θα εμβαθύνει στις λεπτομέρειες των καθεδρικών ναών, της γλυπτικής, της ζωγραφικής και της μικροτεχνίας που σφράγισαν την εποχή. Το μάθημα θα παρακολουθήσει επίσης την ανάδυση του Γοτθικού στην Ευρωπαϊκή λογοτεχνία (18ος – 19ος αι.), εξετάζοντας πως η αισθητική του σκότους, του μυστηρίου και του υπερφυσικού στοιχείου (The Castle of Otranto, Frankenstein, The Monk, Dr Jekyll and Mr Hyde) έγινε αντικείμενο οικειοποίησης τόσο από δημοφιλή απόκοσμα θεάματα της εποχής όσο και από τη σύγχρονη τέχνη. Μέσω μιας διεπιστημονικής προσέγγισης, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα εξερευνήσουν τις συνδέσεις του Γοτθικού με τη μεσαιωνική τέχνη, τη λογοτεχνία και τη σύγχρονη εικαστική σκηνή.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 020 Η Τέχνη στην Ελλάδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στη σειρά αυτή διαλέξεων θα εξεταστεί ιστορικά η πορεία των διαφόρων μορφών εικαστικής έκφρασης στην Ελλάδα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται για μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την ολοένα και πιο γρήγορη σύγκλιση των εγχώριων τάσεων με τα διεθνή δρώμενα. Το αίτημα της «ελληνικότητας», χωρίς να έχει υποχωρήσει απολύτως, εντούτοις ειδικά από τη δεκαετία του 1960 και μετά εκφράζεται όλο και πιο υποτονικά στο λόγο περί εικαστικών και κυρίαρχο πλέον ζητούμενο είναι ο «συγχρονισμός» της εικαστικής παραγωγής της χώρας με αυτή των διεθνών κέντρων. Ξεκινώντας από τη σταδιακή κυριαρχία της Αφαίρεσης από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και τη διεθνή αναγνώριση εκπροσώπων της κατά την δεκαετία του 1960, θα εξεταστούν εικαστικές μορφές που εξελίσσονται πλέον σ' ένα «διευρυμένο πεδίο» (χάπενινγκ, περφόρμανς κοκ) και μπορούν να ενταχθούν στη σύγχρονη τέχνη όπου ζητούμενα πλέον είναι το ξεπέρασμα των στεγανών διακρίσεων ανάμεσα στα είδη, καθώς και η κριτική στους θεσμούς. Θα εξεταστεί επίσης ο ρόλος της δικτατορίας στον έλεγχο της εικαστικής παραγωγής της χώρας και το αν τελικά κατάφερε να καθυστερήσει εξελίξεις. Τέλος ειδικά για τη μεταπολιτευτική εποχή θα απασχολήσει η όλο και πιο ισχυρή πρόσδεση της τέχνης της χώρας στα διεθνή κέντρα σ' ένα περιβάλλον που επαγγέλλεται τον πλουραλισμό την ίδια στιγμή που μέσω της αυτοκριτικής του αμφισβητεί την ύπαρξή του.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 611 Διδακτική μεθοδολογία στην εκπαίδευση

Μόνικα Παπά, μέλος ΕΔΙΠ, ΤΕΤ ΑΣΚΤ (ανάθεση)

Το μάθημα εξετάζει τα ακόλουθα ζητήματα: ιστορικό και φιλοσοφικό πλαίσιο της διδασκαλίας, οργανωτικές διαστάσεις στο μεθοδολογικό σχεδιασμό του σχολείου, μοντέλα διδασκαλίας, σκοποί και στόχοι της διδασκαλίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αναλυτικά προγράμματα και curricula στην κοινωνία της γνώσης, λειτουργική και επιστημονική διάσταση, ολιστικό-οικολογικό Αναλυτικό Πρόγραμμα, η φαντασία και η δημιουργικότητα στο σχολείο, διδακτικές αρχές μεθοδολογίας, στρατηγικές διδασκαλίας, δασκαλοκεντρική διδασκαλία, μαθητοκεντρική διδασκαλία, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, διαφοροποιημένη διδασκαλία, διαχρονικό, επικοινωνιακό, διαθεματικότητα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 624 Χαρτογραφώντας το πολιτισμικό πεδίο 2

Μαρία Βάρα, μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Το μάθημα εστιάζει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την εξειδικευμένη χρήση της Αγγλικής ορολογίας της τέχνης (ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου με συγκεκριμένη θεματολογία/λεξιλόγιο) μέσω δραστηριοτήτων στο πολιτισμικό πεδίο. Έμφαση δίνεται στη σύγχρονη καλλιτεχνική σκηνή, σε λογοτεχνικά κείμενα και έργα καταξιωμένων καλλιτεχνών σε διεθνείς εκθέσεις. Εξετάζονται οι πρόσφατες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις σε σχέση με την καλλιτεχνική παραγωγή μέσω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και

επισκέψεων σε μουσεία, κέντρα πολιτισμού, αίθουσες τέχνης και άλλες τοποθεσίες της Αθήνας (Αττικό Μετρό).

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 629 Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας

Μαρία Χατζή, μέλος ΕΔΙΠ

Στο πλαίσιο της διάλεξης θα εξεταστούν βασικά στοιχεία του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας όπως η έννοια της πρωτοτυπίας, το υποκείμενο και οι επιμέρους εξουσίες του δικαιώματος (ηθικού και περιουσιακού) της πνευματικής ιδιοκτησίας, διάρκεια προστασίας, ιδιαίτερες κατηγορίες δικαιωμάτων (συγγενικά δικαιώματα), συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης, συλλογική διαχείριση.

Θα αναλυθούν επίσης ζητήματα που αφορούν την παρεχόμενη προστασία σε περιπτώσεις προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας (αστικές/ποινικές κυρώσεις, ευθύνη παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου κ.ά.). Έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα που αφορούν την προστασία των εικαστικών έργων τέχνης (λχ. δικαίωμα παρακολούθησης, εξουσία προσπέλασης), καθώς και σε ζητήματα σχετικά με τα ελεύθερα / κοινόχρηστα πολιτιστικά αγαθά (άδειες creative commons, καθεστώδες ορφανών έργων, πολιτιστική κληρονομιά).

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 040 Ευρωπαϊκοί Ρομαντισμοί κατά το α' μισό του 19ου αιώνα

Στο μάθημα επισκοπείται το πολιτικό, κοινωνικό και ιδεολογικό φαινόμενο της ανάδυσης των ευρωπαϊκών ρομαντικών κινημάτων κατά την περίοδο 1770–1850. Εξετάζονται οι ιστορικές προϋποθέσεις (Γαλλική Επανάσταση, Παλινόρθωση, βιομηχανική επανάσταση) που διαμόρφωσαν τα διάφορα ρεύματα σκέψης και επιτάχυναν την ταυτόχρονη παρουσία των πολιτιστικών κινημάτων στην Ευρώπη. Παράλληλα, επισημαίνονται οι αναφορές σε συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους, όπως ο Μεσαίωνας, η «ρομαντική αντίδραση» στον Κλασικισμό, το αίσθημα της πολιτισμικής δυσφορίας και απομάγευσης του κόσμου, αλλά και οι αντινομικοί πόλοι που χαρακτηρίζουν το ρομαντικό φάσμα (επανάσταση–αντεπανάσταση). Θα παρουσιαστούν κινήματα όπως το Θύελλα και Ορμή (Sturm und Drang), ο κύκλος της Ιένας και της Χαϊδελβέργης, και πιο συγκεκριμένα καλλιτέχνες, όπως οι Caspar David Friedrich, Philipp Otto Runge, Johann Heinrich Füssli, J. M. W. Turner, William Blake, Samuel Palmer, Théodore Géricault, Eugène Delacroix και Francisco Goya.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 028 Ο κοσμοπολιτισμός των ελληνιστικών χρόνων: Ο Ελληνικός Κόσμος από τον Αλέξανδρο έως και την πτώση των Ελληνιστικών Βασιλείων

Το μάθημα έχει σκοπό να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στον πολιτισμό και την τέχνη του ελληνικού και εξελληνισμένου κόσμου από τα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. έως και την κατάλυση του τελευταίου ελληνιστικού βασιλείου το 30 π.Χ. Κατά την περίοδο αυτή, η ελληνική γλώσσα αναδεικνύεται σε πρωτεύουσα γλώσσα επικοινωνίας και ο ελληνικός πολιτισμός μετασχηματίζεται μέσω της διάδρασής του με τον ρωμαϊκό κόσμο σε έναν οικουμενικό

πολιτισμό με τα χαρακτηριστικά μιας πρώιμης παγκοσμιοποίησης. Πολλά φαινόμενα, όπως η δημιουργία μεγάλων αστικών κέντρων, ο κοσμοπολιτισμός, η τεχνολογική ανάπτυξη, η πολυπολιτισμικότητα, η ηγεμονία μεγάλων δυνάμεων, η υπονόμευση δημοκρατικών θεσμών, οι μετακινήσεις πληθυσμών και η θρησκευτική αναζήτηση, δίνουν ενδιαφέροντα ερεθίσματα για σύγχρονο προβληματισμό. Σε αυτό το πολιτισμικό πορτρέτο του Ελληνιστικού κόσμου, έμφαση θα δοθεί στις τέχνες (ενδεικτικά: μνημειακή και αρχιτεκτονική γλυπτική, πορτρέτο, η βασιλική εικονογραφία και τα μεγάλα μνημεία των ελληνιστικών βασιλείων, ψηφιδωτά, ζωγραφική και μικροτεχνία, ο ρόλος πόλεων όπως η Ρώμη και η Αλεξάνδρεια) και στα στοιχεία εκείνα που την καθιστούν διακριτή και ιδιαίτερη.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 013 Ζητήματα Ιστορίας Αρχαίας Τέχνης: Μετασχηματισμοί του κλασικού

Από τα ελληνορωμαϊκά χρόνια μέχρι σήμερα η κλασική παράδοση αποτελεί κομβικό σημείο αναφοράς για τη συγκρότηση, αναδιαμόρφωση και μετεξέλιξη της δυτικής τέχνης. Στο μάθημα θα παρουσιασθούν και συζητηθούν σημαίνοντα ορόσημα της εικαστικής πρόσληψης του κειμενικού και υλικού πολιτισμού της κλασικής αρχαιότητας από τη ρωμαϊκή έως τη σύγχρονη εποχή και θα δοθεί βάρος στην ανάλυση των ιστορικών και καλλιτεχνικών συμφραζομένων εντός των οποίων λαμβάνει χώρα η συνάντηση «κλασικού» και (εκάστοτε) «σύγχρονου». Με αυτό τον τρόπο, οι προσληπτικές διαδικασίες δεν θα εξετασθούν υπό την οπτική γωνία μιας *στατικής-μυμητικής* ενσωμάτωσης αρχαίων εικονογραφικών θεμάτων και τεχνικών αλλά ως μια *δυναμική-δημιουργική*, συνεχώς ανανεούμενη και ανακαθοριζόμενη ενασχόληση με το κλασικό, μέσω της οποίας καλλιτέχνες, παραγγελιοδότες και θεατές αναδιατάσσουν και επανερμηνεύουν την κλασική κληρονομιά σύμφωνα με τα εικαστικά, ιστορικά, ιδεολογικά και κοινωνικά προτάγματα που επιθυμούν να διατυπώσουν. Πέραν του δυτικοευρωπαϊκού χώρου, θα συζητηθεί παραδειγματικά και η ελλαδική πρόσληψη του κλασικού στη γλυπτική, ζωγραφική και αρχιτεκτονική του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Συνεπώς, το μάθημα μελετώντας τη δυναμική δομή της προσληπτικής λειτουργίας συνδράμει στην πληρέστερη κατανόηση τόσο του *αρχαίου* ως προσλαμβανόμενου όσο και του *σύγχρονου* ως προσλαμβάνοντος.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 616 Εισαγωγή στην τέχνη του θεάτρου

Γρηγόρης Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΚΠΑ, ανάθεση

Τέχνη, τέχνες και καλές τέχνες, οι «δίστιγμες» τέχνες: μουσική - χορός - θέατρο, σχέση του θεάτρου με τις άλλες τέχνες, ο ανθρωπολογικός πυρήνας του θεάτρου, ανάλυση της συνθετικότητας και συλλογικότητας της θεατρικής τέχνης, της συγχρονικότητας παραγωγής και λήψης στη θεατρική παράσταση, εισαγωγή στη μορφολογία και φαινομενολογία του θεάτρου και του δράματος, ιδιότυπες μορφές θεάτρου, γενική θεώρηση των περιόδων του παγκοσμίου θεάτρου, οι φάσεις του ευρωπαϊκού και του νεοελληνικού θεάτρου, η θεατρικότητα του θεάτρου και του κοινωνικού βίου.

Θεατρική παραγωγή: Από τη συγγραφή ενός θεατρικού έργου στη σκηνοθεσία. Σχολές σκηνοθεσίας. Βασικοί συντελεστές της θεατρικής παράστασης: Παραγωγή, Σκηνογραφία, Φωτισμός και Μουσική. Ο ηθοποιός και η υποκριτική τέχνη. Χρόνος και χώρος στο θέατρο. Θεατρική Κριτική. Κοινό και θεατές.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 628 Μουσειολογία

Το γνωστικό αντικείμενο «Μουσειολογία» αποτελεί διεπιστημονικό κλάδο μελέτης των μουσείων, των εκθέσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Καλύπτει τόσο θεωρητικά όσο και εφαρμοσμένα πεδία έρευνας σχετικά με τον σχεδιασμό, τη λειτουργία και την οργάνωση μουσείων και εκθέσεων, την ιστορία, την εθνογραφία και τις πολιτισμικές αναλύσεις συλλεκτικών, εκθεσιακών και ευρύτερα μουσειακών πρακτικών, τη μουσειακή εκπαίδευση και επικοινωνία, καθώς και τη σχέση των μουσείων και της πολιτιστικής κληρονομιάς με την κοινωνική μνήμη και ταυτότητα.

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ-105 Ιστορικές πρωτοπορίες και αρχιτεκτονική του 20ού και 21ου αιώνα

Το μάθημα εξετάζει ζητήματα όπως: ανάλυση του περιεχομένου των κινήματων των ιστορικών πρωτοποριών (τέλη 19ου αιώνα-δεύτερη δεκαετία 20ού αιώνα)·εμβάθυνση στο πειραματικό έργο των αρχιτεκτόνων των ιστορικών πρωτοποριών· συμβολή στη νέα ιδέα της μητρόπολης· σχέσεις αρχιτεκτονικής και τέχνης στο εσωτερικό των πρωτοποριών· μεταφορά και επίδραση των πρωτοποριών στην εκφραστική γλώσσα των εκδοχών του μοντέρνου κινήματος· αντανάκλασεις των πρωτοποριών στη σύγχρονη αρχιτεκτονική, από το κίνημα της αποδόμησης έως τις εκφράσεις του 21^{ου} αι.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 718 Χρήσεις και καταχρήσεις του ωραίου

Φ. Ζήκα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Από το αρχαίο ελληνικό κάλλος έως τη νεότερη χρήση του ωραίου, πρόκειται για μια έννοια άρρηκτα συνδεδεμένη με την αισθητική και την φιλοσοφία της τέχνης. Το μάθημα παρακολουθεί, ιστορικά και αναλυτικά, την εξέλιξη αυτής της έννοιας και τη σχέση της τόσο με τη φύση όσο και με την τέχνη. Εξετάζονται οι σχέσεις του ωραίου με συναφείς ή αντίθετες έννοιες, όπως το ευχάριστο, το υψηλό, το άσχημο, το κιτς κ.ά., καθώς και οι σχέσεις της αισθητικής με άλλους φιλοσοφικούς κλάδους, όπως η ηθική και η πολιτική. Έμφαση δίδεται σε σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις, σε κριτικές τοποθετήσεις εναντίον της σχέσης του ωραίου με την τέχνη κατά τον 20ο αιώνα, καθώς και στην επαναφορά της έννοιας με νέους όρους.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 235 Αφαίρεση και Ψυχρός Πόλεμος: ιστοριογραφία, θεωρία και μέθοδος

Κων/νος Ιωαννίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Η έρευνα γύρω από την Αφαίρεση και το ρόλο της στην ψυχροπολεμική περίοδο εξακολουθεί εδώ και πέντε δεκαετίες περίπου να συγκεντρώνει έντονο ενδιαφέρον από τους ιστορικούς της τέχνης αλλά και από τους ιστορικούς ευρύτερα. Στο σεμινάριο αυτό θα εξετάσουμε κριτικά τη σχετική συζήτηση από τις αρχές της στη δεκαετία του 1970 μέχρι και πρόσφατα. Η συζήτηση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς συνδέεται με πλήθος ζητημάτων όπως το ζήτημα της σχέσης της τέχνης με την πολιτική αλλά και το μεθοδολογικό ερώτημα του πώς τελικά ερμηνεύουμε τις αφηρημένες μορφές. Η εξέταση θα ξεκινήσει από το διεθνές περιβάλλον και θα εστιαστεί τελικά στην περίπτωση της Ελλάδας πτυχές της οποίας θα καλύψουν και οι εργασίες των φοιτητών-τριών.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 207 Το μεσαιωνικό εικονογραφημένο βιβλίο: σύγχρονες ερευνητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις

Καλλιρρόη Λινάρδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Σκοπός του Σεμιναριακού Μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μελέτη των Μεσαιωνικών Εικονογραφημένων Χειρογράφων και τα ιδιαίτερα προβλήματα που σχετίζονται με την κατανόησή τους.

1. Προβλήματα μεθόδου και προσέγγισης
2. Η σχέση λόγου και εικόνας
3. Η μαρτυρία των χειρογράφων για τους δημιουργούς και το αναγνωστικό κοινό τους
4. Ζητήματα νοηματοδότησης και ερμηνείας παραδειγμάτων ιδιάζουσας εικονογράφησης
5. Οι πολιτισμικές ανταλλαγές μεταξύ Ανατολής και Δύσης

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 228 Το σώμα και η έκφραση των συναισθημάτων στην ευρωπαϊκή ζωγραφική του 17ου αιώνα

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στο σεμινάριο παρουσιάζονται το θεωρητικό πλαίσιο και σημαντικές αντιλήψεις σχετικά με τη ζωγραφική αποτύπωση του σώματος και της έκφρασης των συναισθημάτων. Σε αυτή τη βάση θα συζητηθούν δραματικές σκηνές, όπως μυθολογικές και θρησκευτικές, με έμφαση στις αφηγήσεις μαρτυρίου, παραβίασης

και τραύματος. Ανάμεσα στους θεωρητικούς και λόγιους της περιόδου, των οποίων οι σχετικές απόψεις θα συζητηθούν, περιλαμβάνονται οι Karel van Mander, Constantijn Huygens, Roger de Piles, Joachim von Sandrart, André Félibien, Giovanni Pietro Bellori, Giulio Mancini, René Descartes, Charles Le Brun, Giambattista Della Porta, Franciscus Junius, Jacob Cats. Κειμενικές

πηγές που θα αποτελέσουν πεδίο διερεύνησης είναι οι Μεταμορφώσεις του Οβίδιου, τα Απόκρυφα της Παλαιάς Διαθήκης, εμβληματικά εγχειρίδια κ.ά. Στόχος του σεμιναρίου είναι η νοηματοδότηση του εικαστικού υλικού μέσα από την παρουσίαση τόσο των αισθητικών προτύπων, όσο και μέσα από την παρουσίαση απόψεων σχετικά με την κοινωνία της περιόδου, π.χ. σχετικά με τη θέση της γυναίκας.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 222 Δυτικοευρωπαίοι καλλιτέχνες στην Ελλάδα, από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα έως τον Μεσοπόλεμο

Ελεονώρα Βρατσακίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Η εκ του σύνεγγυς μελέτη του Παρθενώνα, ένας εθνικοαπελευθερωτικός πόλεμος, τα ουτοπικά οράματα των σαινσιμονιστών, η σαγήνη της Ανατολής, η ζωγραφική των μοναστηριών του Άθω, η οικείωση της αναπάντεχα «μοντέρνας» κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής: τέτοια είναι ορισμένα μόνο από τα εναύσματα της έντονης καλλιτεχνικής κινητικότητας που αναπτύχθηκε στον ελλαδικό χώρο από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα έως την περίοδο του Μεσοπολέμου. Οι φοιτητές/τριες καλούνται να ασχοληθούν διεξοδικά με επιλεγμένα δείγματα καλλιτεχνικής παραγωγής αλλά και λόγου (επιστολές, ημερολόγια, δημοσιευμένα κείμενα και μελέτες), που προέκυψαν στο πλαίσιο ταξιδιών, επιστημονικών αποστολών ή και μακροχρόνιων παραμονών δυτικοευρωπαίων αρχιτεκτόνων, ζωγράφων, γλυπτών και φωτογράφων στον ελλαδικό χώρο. Η προσέγγιση των τεκμηρίων αυτών επιτρέπει να διερευνήσουμε τις μεταμορφώσεις των αναπαραστάσεων και των προσλήψεων του ελληνικού μοντέλου στο ευρωπαϊκό φαντασιακό, αλλά και τα φαινόμενα των πολιτισμικών διασταυρώσεων που συνδέονται με την καλλιτεχνική κινητικότητα.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 221 Η τέχνη ως οικολογική ανταπόκριση: πορτραίτα γυναικών από τον Leonardo στην

Bio Art

Ασημίνα Κανιάρη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Το μάθημα αποσκοπεί οι φοιτητές να σταθούν κριτικά στις έννοιες 'φύση', 'τοπίο', 'πρόσωπο', 'βιολογία', 'τέχνη', 'τεχνική', σε σχέση με παραδείγματα και αναγνώσεις της τέχνης από τον 19ο αιώνα έως σήμερα και ιδιαίτερα αναφορικά με το πορτρέτο και πορτρέτα γυναικών της Αναγέννησης έως και γυναικών καλλιτεχνών της Bio art, σε διάλογο με την ιδέα της οικολογίας. Εκκινώντας από την ερμηνεία των πορτρέτων γυναικών της Αναγέννησης των Leonardo και Botticelli κατά το 19ο αιώνα, σε διάλογο με σύγχρονες αναγνώσεις (στα κείμενα των Pater, Warburg, Kemp, Didi-Huberman, Paparpetros), ως εικόνων που αναδεικνύουν την ενότητα φύσης και ανθρώπου, θα σταθούμε κριτικά στην ιδέα αυτή και τη σύνδεση ανθρώπου-φύσης στη ζωγραφική και ως ζωγραφική και θα εξετάσουμε σύγχρονες προεκτάσεις της στην τέχνη της Bio Art και αναφορικά με αυτό που η Suzanne Anker αποκαλεί "μοριακό βλέμμα" ως κριτική-εικαστική απάντηση των καλλιτεχνών στην εποχή της βιοτεχνολογίας και στον έλεγχο και

αναπαραγωγή της ζωής μέσα από τη σύγκλιση βιολογίας και τεχνικών εργαλείων. Είναι η Bio Art μια μορφή οικολογικής ανταπόκρισης των καλλιτεχνών σε προκλήσεις που απορρέουν από τον κυρίαρχο ανθρωποκεντρικό τρόπο αντίληψης και πρόσληψης των σχέσεων ανθρώπου και φυσικού κόσμου και πως εμπλέκονται τα έμβια μέσα στην εικαστική πρακτική σε αυτό το πλαίσιο και ποια ζητήματα θέτουν; Τέλος, αν η Bio art ανθίσταται ή ασκεί κριτική στην κατίσχυση της μηχανής και του μηχανικού στο πεδίο της ανθρώπινης εμπειρίας και τη ζωής μπορούμε να πούμε ότι αποτελεί συνέχεια με την τέχνη του 19ου αιώνα;

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 236 Φεμινισμός, Τέχνη και Ιστορία της Τέχνης από τη δεκαετία του 1970 ως σήμερα

Ειρήνη Γερογιάννη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Το σεμινάριο εξετάζει τη σχέση μεταξύ φεμινισμού και τέχνης από τη δεκαετία του 1970 έως τις ημέρες μας, τόσο σε επίπεδο μεθοδολογίας, όσο και καλλιτεχνικής πρακτικής. Στόχος είναι να εξεταστεί η κεντρική θέση του φεμινισμού στην ανάπτυξη πολλών θεωρητικών και ιστοριογραφικών συζητήσεων, αλλά και καλλιτεχνικών πρακτικών που εμφανίστηκαν από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, όπως οι πολιτικές της ταυτότητας, οι διευρυμένες καλλιτεχνικές πρακτικές, η κριτική του βλέμματος και της αναπαράστασης, και η θεσμική κριτική. Οι φοιτητές/ήτριες θα εισαχθούν στο έργο σημαντικών φεμινιστριών ιστορικών της τέχνης, καθώς και σε ένα ευρύ φάσμα φεμινιστικής τέχνης, η οποία συχνά διασταυρώνεται με έννοιες όπως η φυλή, η κοινωνική τάξη και η σεξουαλικότητα.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 719 Αισθητική του μεταμοντέρνου

Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Το μάθημα εστιάζει στην κριτική που άσκησε ο μεταμοντερνισμός στην παραδοσιακή έννοια της Αισθητικής και στον τρόπο με τον οποίο οι σύγχρονοι φιλόσοφοι και θεωρητικοί αντέδρασαν στις δραστικές πολιτισμικές αλλαγές που έλαβαν χώρα από την δεκαετία του 1960 και μετά. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στις σχέσεις μοντέρνας και μεταμοντέρνας τέχνης, σε αυτές μεταξύ της καλλιτεχνικής παραγωγής και των κοινωνικών, τεχνολογικών και οικονομικών εξελίξεων, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι οι καλλιτέχνες αφομοίωσαν αυτές τις εξελίξεις στο έργο τους.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 918 Ανιχνεύοντας το πορτραίτο του καλλιτέχνη σε έργα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας

Βαρβάρα Ρούσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Στο σεμινάριο διερευνώνται ζητήματα σχετικά με την αποτύπωση/ απεικόνιση/ διαχείριση του πορτρέτου του εικαστικού καλλιτέχνη σε λογοτεχνικά κείμενα, (μυθιστορήματα, μυθιστορηματικές βιογραφίες, διηγήματα, ποιήματα), δηλαδή πώς ένας συγγραφέας με μέσο το λόγο σχηματίζει την εικόνα ενός εικαστικού καλλιτέχνη.

Ειδικότερα εξετάζεται: ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που αποδίδει η λογοτεχνία στον καλλιτέχνη; Είναι στερεότυπα και επαναλαμβανόμενα ή μεταβλητά και πόσο αυτά επηρεάζονται από τις κάθε είδους ιστορικές αλλαγές (κοινωνικοπολιτικές αλλά και καλλιτεχνικές/λογοτεχνικές); Με ποιους τρόπους/τεχνικές/λόγους συγκροτείται η αναπαράσταση του καλλιτέχνη;

Για να διερευνηθούν τα παραπάνω θα εξεταστούν κομβικά έργα της δυτικής αλλά και της ελληνικής λογοτεχνίας (*Το άγνωστο αριστούργημα* του Μπαλζάκ, *Το δημιούργημα* του Ζολά, *Ο γλύπτης* του Χ. Τζέιμς κ.ά) στα οποία οι κεντρικοί χαρακτήρες είναι καλλιτέχνες και θα χρησιμοποιηθεί ως υπόβαθρο θεωρητικό υλικό γύρω από το ζήτημα.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 927 Δίκαιο, τέχνη και κοινωνία

Μαρία Χατζή, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Στο πλαίσιο του μαθήματος διερευνώνται ζητήματα που αφορούν τη σχέση δικαίου, τέχνης και κοινωνίας από μία διεπιστημονική οπτική. Το μάθημα δεν εστιάζει μόνο στους τρόπους με τους οποίους το δίκαιο ρυθμίζει την τέχνη και το ζήτημα της εικόνας, αλλά ιδίως στην έρευνα σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους ο νόμος και η δικαιοσύνη απαντούν στην τέχνη, καθώς και στη διερεύνηση της σχέσης τέχνης και καλλιτέχνη με τους ισχύοντες θεσμούς όπως έχουν διαμορφωθεί στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης και της τεχνολογικής διακινδύνευσης. Για τις ανάγκες του μαθήματος θα αξιοποιηθούν συναφή δεδομένα από επιστημονικά πεδία όπως το δίκαιο, η κοινωνιολογία της τέχνης, η κοινωνιολογία του δικαίου κ.ά.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 932 Από τη φεμινιστική και κουήρ θεωρία στην affect theory (θεωρία «συναισθημάτων») και τις προεκτάσεις τους

Βαρβάρα Ρούσσου, μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού

Στο σεμινάριο εκκινώντας από πτυχές της σύγχρονης φεμινιστικής και κουήρ θεωρίας αναλύονται μια σειρά από έννοιες που όχι μόνο συνδέονται με κοινωνικά κινήματα (φεμινιστικό, κουήρ κ.ά.) αλλά και έχουν αντίκτυπο σε όλες σχεδόν τις τέχνες. Ορισμένα από τα ζητήματα που τίθενται είναι: τι είναι η affect theory («συναισθηματική» θεωρία η οποία θα απασχολήσει ιδιαίτερα το σεμινάριο), τι σημαίνει η ευαλωτότητα, πώς ορίζεται το camp style και ποια σχέση έχει με το queer/κουήρ, τι σημαίνει θεσιακότητα και πώς επηρεάζει την πρόσληψη των τεχνών, κ.ά.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 910 Σύγχρονες επιμελητικές πρακτικές

Το μάθημα συνδυάζει θεωρητική και εφαρμοσμένη προσέγγιση με βασικό άξονα την επισκόπηση σύγχρονων επιμελητικών πρακτικών και νέων κατευθύνσεων που εμφανίζονται σε αυτό το πεδίο, μέσα από μελέτες περίπτωσης επιμελητικών προσεγγίσεων από πρόσφατες εκθέσεις στον ελληνικό και διεθνή χώρο. Εξετάζονται ο ρόλος του επιμελητή και οι συνέργειες τόσο με τους εικαστικούς όσο και με τους φορείς που διοργανώνουν εκθέσεις, καθώς και οι

πρακτικές εκφάνσεις αλλά και τα θεωρητικά ζητήματα που προκύπτουν κατά τη σύλληψη, το σχεδιασμό και την οργάνωση μιας έκθεσης. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ρόλο της επιμέλειας αναφορικά με τις ψηφιακές μορφές τέχνης αλλά και τις μορφές bioart. Η αξιολόγηση του μαθήματος συνίσταται στο σχεδιασμό και τη θεωρητική υποστήριξη μιας επιμελητικής πρότασης.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 243 Διδακτική οπτικού πολιτισμού και οπτικής επικοινωνίας

Στο μάθημα αναλύεται η έννοια, το περιεχόμενο και οι παράμετροι του οπτικού πολιτισμού που θέτει στο επίκεντρο την οπτική εικόνα. Συζητείται επίσης η σημασία της οπτικής γλώσσας ως μέρος του επικοινωνιακού σχεδιασμού και της διαμόρφωσης της οπτικής κουλτούρας. Γίνεται αναφορά στην οπτική αντίληψη (οπτικός γραμματισμός) και στις θεωρίες Gestalt στον σχεδιασμό οπτικής επικοινωνίας.

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 406 Τέχνη και Αρχιτεκτονική της Μεσαιωνικής Αιγύπτου

Στόχος του μαθήματος είναι να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με τον πολιτισμό, την αρχιτεκτονική και τις τέχνες (μεταλλοτεχνία, υαλουργία, ξυλογλυπτική, κεραμική, υφαντουργία) της μεσαιωνικής Αιγύπτου (7ος-16ος αι. μ.Χ.) η οποία υπήρξε σημείο συνάντησης και ώσμωσης των πολιτισμικών στοιχείων της Ύστερης Αρχαιότητας και της βυζαντινής παράδοσης που προϋπήρχαν στην περιοχή. Παράλληλα, σκοπός είναι η αναζήτηση της επίδρασης του αιγυπτιακού και του αραβικού πολιτισμού γενικότερα στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας της Εγγύς Ανατολής και της ευρύτερης Ανατολικής Μεσογείου μέχρι την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Οθωμανούς στις αρχές του 16ου αιώνα.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 215 Προκολομβιανοί Πολιτισμοί και Τέχνη

Αρτούρο Βάργκας, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Στο σεμινάριο εξετάζονται ζητήματα όπως:

- Ποιοι ήταν οι «πολιτισμοί των Άνδεων»;
- Ποιο ήταν το μείζον στοιχείο της προκολομβιανής ζωής και γιατί;
- Πώς τα καθημερινά αντικείμενα διαμεσολαβούν συγκινήσεις και αποκτούν συμβολικό χαρακτήρα, συντελώντας στην πραγματοποίηση μιας γνωριμίας με την άγνωστη, για τα ελληνικά δεδομένα, τέχνη των προκολομβιανών χωρών;

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 240 Ζητήματα διαχείρισης μουσειακής μονάδας: η περίπτωση της Εθνικής Πινακοθήκης

Διδασκαλία μαθήματος με ανάθεση: Μιχαήλ Δουλγερίδης

Το μάθημα έχει ως σκοπό τη γνωριμία και εξοικείωση των μελλοντικών ιστορικών τέχνης με:

- α) Τις σύγχρονες τάσεις διαχείρισης μουσειακών μονάδων στη βάση του παραδείγματος της Εθνικής Πινακοθήκης.

- β) Τη διαχείριση των μουσειακών μονάδων ως χώρων δια βίου μάθησης και τις προεκτάσεις τους σε όλες τις κοινωνικές ομάδες συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων (ΑμΕΑ, μετανάστες κλπ.).
- γ) Τη συμβολή της κοινωνιολογίας και της ψυχολογίας ως εργαλεία προσέγγισης του κοινού για τη διάχυση της πολιτιστικής ανάτασης και ευεξίας.
- δ) Την αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών στην υπηρεσία της πολιτιστικής και πολιτικής του μουσείου (στην Ιαπωνία, για παράδειγμα, με καλώδια αλλά και με οπτικές ίνες μεταδίδονται πληροφορίες για όλες τις δραστηριότητες του μουσείου. Μια αένια δυνατότητα γνώσης και ανάγνωσης των εκθεμάτων του μουσείου. Ακόμα σε αρκετά μουσεία η περιήγηση γίνεται εκτός των χώρων του μουσείου, με τη βοήθεια της τρισδιάστατης οπτικής εμπειρίας, VR / Intelligent Museum).
- ε) Το Marketing στους χώρους του Μουσείου.

ΠΤΥ ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η πτυχιακή εργασία επικεντρώνεται σε ένα από τα γνωστικά αντικείμενα που θεραπεύει το Τμήμα, η εκπόνησή της είναι προαιρετική και αντιστοιχεί σε μία Διάλεξη και ένα Σεμινάριο (7 + 9 = 16 ECTS). Το κείμενο πρέπει να έχει έκταση 10.000 – 12.000 λέξεις (με τις υποσημειώσεις). Ο φοιτητής δηλώνει υποχρεωτικά με αίτησή του στη Γραμματεία έως τρεις (3) βδομάδες μετά την έναρξη του Η' εξαμήνου το όνομα του επιβλέποντος με τον οποίο πρέπει να έχει έρθει ήδη σε σχετική συμφωνία. Στο περιεχόμενο της αίτησης περιλαμβάνονται: ο ακριβής τίτλος της πτυχιακής, ο επιβλέπων καθηγητής, η περίοδος υποστήριξης της πτυχιακής (εαρινή ή φθινοπωρινή εξεταστική περίοδος), σχέδιο έρευνας (περίπου 500 λέξεις) με ενδεικτική βιβλιογραφία, καθώς και η σχετική συγκατάθεση και υπογραφή της αίτησης από τον επιβλέποντα. Η πτυχιακή εργασία υποστηρίζεται από το φοιτητή προφορικώς σε τακτή ημερομηνία είτε κατά την εαρινή είτε κατά τη φθινοπωρινή εξεταστική περίοδο ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής, που ορίζεται κατόπιν εισήγησης του επιβλέποντος με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Εάν ο βαθμός της εργασίας είναι κατώτερος της βάσης πέντε (5), ο φοιτητής πρέπει είτε να τη δηλώσει και να την εκπονήσει εκ νέου, είτε να επιλέξει αντ' αυτής μια (1) Διάλεξη και ένα (1) Σεμινάριο Η' εξαμήνου.

Τρία αντίτυπα της πτυχιακής εργασίας κατατίθενται από το φοιτητή στη Γραμματεία μία εβδομάδα τουλάχιστον πριν την υποστήριξη (η ηλεκτρονική υποβολή της εργασίας είναι δυνατή, όχι όμως υποχρεωτική), ενώ δύο (2) αντίτυπα της εργασίας -ένα (1) σε έντυπη και ένα (1) σε ηλεκτρονική μορφή- μετά τις όποιες διορθώσεις έχουν ζητηθεί από την Τριμελή Επιτροπή, κατατίθενται μέσα σε διάστημα ενός (1) μηνός μετά την υποστήριξη στη Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος.

Για αναλυτικές **Προδιαγραφές Πτυχιακής Εργασίας** πατήστε [εδώ](#).

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Τα σεμινάρια του Τμήματος ΘΙΣΤΕ είναι εβδομαδιαία, τρίωρα μαθήματα, κατ' επιλογήν υποχρεωτικά, τα οποία προσφέρονται στο 3^ο και 4^ο έτος σπουδών. Κάθε σεμινάριο έχει διάρκεια ενός ακαδημαϊκού εξαμήνου. Στόχος τους είναι να εξοικειώσουν ένα μικρό αριθμό φοιτητών – ελάχιστος αριθμός εγγεγραμμένων φοιτητών τρεις και μέγιστος εικοσιπέντε– με τις βασικές αρχές της έρευνας μέσω της συγγραφής επιστημονικών εργασιών. Το αντικείμενο των σεμιναρίων είναι εξειδικευμένο και εστιασμένο στην πραγμάτευση σε βάθος επιστημονικών θεμάτων που άπτονται του γνωστικού πεδίου που καλύπτει το κάθε σεμινάριο. Η δήλωση παρακολούθησης του σεμιναρίου γίνεται από τον εκάστοτε φοιτητή απευθείας στον υπεύθυνο διδάσκοντα μέχρι και τη δεύτερη εβδομάδα από την έναρξη των μαθημάτων. Σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις της Συνέλευσης του Τμήματος:

- 1. Η παρακολούθηση των σεμιναρίων είναι υποχρεωτική και επιτρέπονται μέχρι τρεις απουσίες.**
2. Σε ειδικές περιπτώσεις σοβαρού κωλύματος ή αντικειμενικής δυσκολίας ανταπόκρισης στην παραπάνω υποχρέωση (ασθένεια, επαγγελματική δυσκολία) θα πρέπει –είτε κατά την έναρξη των μαθημάτων (όταν το κώλυμα είναι προβλέψιμο) είτε αμέσως μόλις προκύψει αυτό– ο φοιτητής να έρθει σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο διδάσκοντα για να βρεθεί η βέλτιστη, κατά περίπτωση, δυνατή λύση, ώστε να μη χαθεί το μάθημα.
3. Οι διδάσκοντες δηλώνουν στη Γραμματεία τα ονόματα των φοιτητών που παρακολουθούν τα σεμινάρια, τρεις εβδομάδες από την έναρξη του αντίστοιχου εξαμήνου.

Ως προς τη δομή των μαθημάτων επισημαίνεται ότι, κατά κανόνα, προηγούνται εισαγωγικές εισηγήσεις του εκάστοτε διδάσκοντα, προκειμένου να γίνουν σαφείς τόσο οι θεματικοί άξονες του σεμιναρίου όσο και ζητήματα που αφορούν στη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας. Ο κάθε φοιτητής επιλέγει σε συνεργασία με τον διδάσκοντα ένα θέμα με βάση το οποίο θα συγγράψει την εργασία του, η οποία θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 3.000 και 4.000 λέξεων. Επίσης, κατά κανόνα, σε τακτή ημερομηνία, η οποία προκαθορίζεται από τον διδάσκοντα μετά την παράδοση των θεμάτων, ο φοιτητής προβαίνει σε προφορική παρουσίαση της εργασίας του –ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο έχει προχωρήσει την επεξεργασία του θέματός του– ενώπιον των υπολοίπων φοιτητών που παρακολουθούν το σεμινάριο και ακολουθεί συζήτηση. Αποτελεί προϋπόθεση για τη συζήτηση οι φοιτητές να έρχονται προετοιμασμένοι σε κάθε συνάντηση, έχοντας προηγουμένως μελετήσει τη βιβλιογραφία που θα έχει ενδεχομένως υποδείξει ο διδάσκων.

Η γραπτή εργασία παραδίδεται εμπρόθεσμα στον διδάσκοντα είτε κατά την πρώτη είτε κατά τη δεύτερη εξεταστική περίοδο. Η μη παράδοση της εργασίας κατά την τακτή ημερομηνία συνεπάγεται την αποτυχία στο μάθημα και την εκ νέου παρακολούθηση το προσεχές εξάμηνο του ίδιου –εάν προσφέρεται– ή άλλου σεμιναρίου. Ο βαθμός του σεμιναρίου εξαρτάται από την ποιότητα της προφορικής παρουσίασης και του περιεχομένου της γραπτής εργασίας και από την

ενεργό συμμετοχή του φοιτητή στις συζητήσεις, οι οποίες αφορούν τα ερευνητικά ζητήματα που τέθηκαν στο πλαίσιο του σεμιναρίου.

ERASMUS

Κωδικοί Erasmus

Για εξερχόμενους φοιτητές / For outgoing students:

E-ΙΣΘΕΤΑ 001-499 «Ειδικά θέματα ιστορίας της τέχνης και της αρχιτεκτονικής» / Special Topics in History of Art and Architecture

E-ΦΙΤΑΕ 500-999 «Ειδικά θέματα φιλοσοφίας της τέχνης και ανθρωπιστικών επιστημών» / Special Topics in Philosophy of Art and Humanities.